

Innst. S. nr. 1

(2005-2006)

Innstilling til Stortinget fra fullmaktskomiteen

Innstilling fra fullmaktskomiteen om fullmaktene

Til Stortinget

INNLEDNING

Den forberedende fullmaktskomité som Det 149. storting valgte til å avgi foreløpig innstilling om fullmaktene for stortingsrepresentantene og deres vararepresentanter på Det 150., 151., 152. og 153. storting, la fram sin innstilling 29. september 2005.

Da Stortinget trådte sammen 1. oktober 2005, ble følgende representanter valgt til medlemmer av fullmaktskomiteen: Bendiks H. Arnesen, Berit Brørby, Svein Flåtten, Trine Skei Grande, Carl I. Hagen, Siv Jensen, Asmund Kristoffersen, Ola T. Lånke, Marit Nybakk, Gunn Olsen, Rolf Reikvam, Alf Ivar Samuelson, Per Sandberg, Sonja Irene Sjøli, Lodve Solholm og Tor-Arne Strøm.

Fullmaktskomiteen valgte samme dag Berit Brørby som leder, Lodve Solholm som 1. nestleder og Sonja Irene Sjøli som 2. nestleder.

Stortinget oversendte i sitt møte 1. oktober 2005 innstillingen fra den forberedende fullmaktskomité til fullmaktskomiteen.

Innstillingen fra den forberedende fullmaktskomité følger som vedlegg 1 til denne innstilling. Vedlagt innstillingen fra den forberedende fullmaktskomité følger en redegjørelse for riksvalgstyrets vedtak i klagesaker (vedlegg 1.1), en fylkesvis oversikt som viser valglisstenes stemmetall og fordelingen av distriktsmandatene (vedlegg 1.2), et sammendrag av riksvalgstyrets oppgjør (vedlegg 1.3), en fylkesvis oversikt over valgte representanter og vararepresentanter ifølge fylkesvalgstyrenes og riksvalgstyrets oppgjør (vedlegg 1.4), og en statistisk oversikt over avgitte og forkastede stem-

megivninger og stemmesedler ifølge tall fra fylkesvalgstyrene (vedlegg 1.5).

Komiteens merknader

Komiteen viser til det som er uttalt i innstillingen fra den forberedende fullmaktskomité, og slutter seg til dens merknader.

KLAGER

Etter at den forberedende fullmaktskomité avga sin innstilling, er det ved brev av 3. oktober 2005 fra Kommunal- og regionaldepartementet innkommet en redegjørelse for riksvalgstyrets vedtak i ytterligere to klagesaker. Redegjørelsen følger som vedlegg 2 til denne innstillingen.

Komiteens merknader

Komiteen har ingen merknader til riksvalgstyrets vedtak i de to klagesakene.

Komiteen viser til klagen angående manglende stemmesedler ved forhåndsstemmeavgivningen i Os kommune (jf. vedlegg 2). Komiteen ber departementet vurdere om det bør gis regler i lov eller forskrift om fremgangsmåten i slike tilfeller. Det samme kan gjelde ved tilsvarende problem på valgtinget, jf. for øvrig også merknaden i pkt. 5.2 i innstillingen fra den forberedende fullmaktskomité (vedlegg 1).

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til det som er uttalt foran, og til innstillingen fra den forberedende fullmaktskomité og rår Stortinget til å gjøre slikt:

v e d t a k :

Fullmaktene for representantene og vararepresentantene for Østfold fylke, Akershus fylke, Oslo, Hedmark

fylke, Oppland fylke, Buskerud fylke, Vestfold fylke, fylke, Møre og Romsdal fylke, Sør-Trøndelag fylke, Telemark fylke, Aust-Agder fylke, Vest-Agder fylke, Nord-Trøndelag fylke, Nordland fylke, Troms fylke og Rogaland fylke, Hordaland fylke, Sogn og Fjordane Finnmark fylke *godkjennes*.

Oslo, i fullmaktskomiteen, den 4. oktober 2005

Berit Brørby
leder og ordfører

Vedlegg 1

Innstilling fra den forberedende fullmaktskomité, valgt av Det 149. storting, om fullmaktene for stortingsrepresentantene og vararepresentantene på Det 150., 151., 152. og 153. storting

Til Stortinget

1. INNLEDNING

1.1 Den forberedende fullmaktskomité

16. juni 2005 valgte Stortinget - i samsvar med § 23 i Stortingets forretningsorden - følgende stortingsrepresentanter til medlemmer i den forberedende fullmaktskomité:

Berit Brørby, Asmund Kristoffersen, Bendiks H. Arnesen, Marit Nybakk, Sonja Irene Sjøli, Søren Fredrik Voie, Svein Flåtten, Siri A. Meling, Siv Jensen, Lodve Solholm, Karin Andersen, Rolf Reikvam, May-Helen Molvær Grimstad, Jan Sahl, Ola D. Gløtvold, Trine Skei Grande og Steinar Bastesen. Som leder ble valgt Berit Brørby og som nestleder Sonja Irene Sjøli. Det ble samtidig valgt personlige varamedlemmer. Heidi Grande Røys har møtt for Karin Andersen og Kari Lise Holmberg har møtt for Siri A. Meling. Sigrun Øye møtte for Asmund Kristoffersen på komiteens møte 27. september 2005.

Valgdagen var fastsatt ved kgl.res. til mandag 12. september 2005. Etter innkalling av lederen kom komiteen sammen fredag 23. september 2005.

Komiteen har oppnevnt Brit Brenno fra Stortingets administrasjon som sekretær. Dessuten har spesialrådgiver Jan-Ivar Pavestad vært til stede under komiteens møter.

Stortingets forretningsorden fastsetter i § 23 fjerde ledd at før det nye storting trer sammen, skal den forberedende fullmaktskomité levere en foreløpig innstilling om alle valg- og fullmaktsspørsmål som en må regne med kan få innvirkning på sammensetningen av det nye storting.

1.2 Stortingets prøving av gyldigheten av valget

Riksvalgstyret utferdiger fullmakter for samtlige valgte stortingsrepresentanter og vararepresentanter, og fullmaktene sendes til Stortinget. Grunnloven § 64 bestemmer at Stortinget skal bedømme lovligheten av fullmaktene. Det følger av dette at Stortinget av eget tiltak skal bedømme om representantene og vararepresentantene er gyldig valgt i henhold til reglene i grunnlov, lov og forskrift.

Fylkesvalgstyrenes kontroll av stortingsvalget, som er omtalt nedenfor, er foreløpig og danner grunnlag for Stortingets endelige kontroll av valget. I tillegg til fylkesvalgstyrenes møtebøker utgjør rapporten fra fylkesmannen om valget i Oslo og riksvalgstyrets avgjørelser av klager grunnlag for Stortingets kontroll. Dessuten skal Stortinget bedømme gyldigheten av fylkesvalgstyrenes valgoppgjør og riksvalgstyrets valgoppgjør.

Valgloven § 13-3 bestemmer at Stortinget skal kjenne stortingsvalget i en kommune eller i et fylke

ugyldig hvis det er begått feil som antas å ha hatt innflytelse på utfallet av valget, og som det ikke er mulig å rette. Stortinget skal sørge for at feil blir rettet i den utstrekning det er mulig. Når valget i en kommune eller i et fylke er kjent ugyldig, påbyr Stortinget omvalg.

1.3 Fylkesvalgstyrenes kontroll

Etter valgloven § 10-9 skal fylkesvalgstyrene kontrollere gjennomføringen av stortingsvalget i kommunene med grunnlag i det materiell de får tilsendt fra valgstyrene. Målet med kontrollen er å avdekke feil som kan få betydning for valgoppgjøret og feil som kan få betydning for vurderingen av om valget er gyldig. Det materiell som valgstyrene skal sende til fylkesvalgstyret er bekreftet avskrift av det som er protokollert i forbindelse med valget, alle godkjente stemmesedler, alle forkastede stemmegivninger og stemmesedler, alle valgkort fra forhåndsstemmegivningen, alle omslagskonvolutter fra forhåndsstemmer utenriks og på Svalbard og Jan Mayen, og kopi av innkomne klager. Dersom fylkesvalgstyret finner feil ved valgstyrenes avgjørelser om å godkjenne eller forkaste stemmegivninger eller stemmesedler, eller feil i valgstyrets opptelling, skal feilene rettes. Finner fylkesvalgstyret feil som det ikke kan rette, skal det beskrive feilen i møteboken. Resultatet av kontrollen skal fylkesvalgstyret protokollere i sin møtebok, og utskrift av møteboken skal sendes til Stortinget og riksvalgstyret. For Oslos vedkommende skal fylkesmannen i Oslo og Akershus foreta den kontrollen som for andre valgstyret er lagt til fylkesvalgstyret, men fylkesmannen kan ikke rette feil ved valgstyrets prøving av stemmer eller opptelling. Fylkesmannen skal protokollere slike feil, og protokollen skal sendes Stortinget og riksvalgstyret.

1.4 Klager

Grunnloven § 55 bestemmer at valgstyrenes kjennelser angående "Stridigheter om Stemmeret" kan innankes for Stortinget. Klager over andre forhold i forbindelse med forberedelsen og gjennomføringen av valget er regulert av valgloven. Den tidligere valgloven bestemte at også slike forhold kunne påklages til Stortinget. Stortinget selv fattet vedtak i alle klagesaker, men slike avgjørelser kunne først tas etter valget. Ved valgene i 1997 og 2001 avga departementet uttalelse om klagen i brev til Stortinget.

Reglene om klagebehandling er vesentlig endret i den nye valgloven § 13-1. Riksvalgstyret er blitt klageinstans for alle andre valgklager enn de som gjelder stemmerett og retten til å avgi stemme. Riksvalgstyret skal avgjøre klagen så snart som mulig, og avgjørelsene har bindende virkning for valgmyndighetene. Riksvalgstyret skal oversende sine vedtak i klagesaker til Stortinget. Som følge av Grunnloven § 55 er Stortinget fortsatt klageinstans for "klager som gjelder stem-

merett og retten til å avgi stemme". Om slike klagesaker skal riksvvalgstyret avgi uttalelse til Stortinget.

I lovforarbeidene er presisert at Grunnloven § 64 ikke er til hinder for at andre valgorganer enn Stortinget kontrollerer valgavviklingen og herunder retter opp feil ved å omgjøre avgjørelser. Stortinget kan omgjøre alle avgjørelser av underordnede valgorganer og kan overprøve riksvvalgstyrets avgjørelser i klagesaker som en del av sin prøving av valgets gyldighet i henhold til Grunnloven § 64.

Klage må fremmes innen sju dager etter valgdagen. Klage over fylkesvalgstyrets valgoppgjør må fremmes innen sju dager etter at oppgjøret foreligger. Klage med krav om endring av et fylkesvalgstyresvedtak om å godkjenne eller forkaste et listeforslag må fremsettes innen sju dager etter offentliggjøringen av overskriftene på de godkjente valglistene. Klage skal være skriftlig og skal fremsettes for valgstyret, fylkesvalgstyret, fylkesmannen, departementet eller Stortingets administrasjon.

1.5 Vedlegg

Som vedlegg til denne innstilling følger:

- redegjørelse for riksvvalgstyrets vedtak i klagesaker,
- oversikt over fylkesvalgstyrenes valgoppgjør som viser stemmetallene for valglistene og fordelingen av distriktsmandatene,
- sammendrag av riksvvalgstyrets oppgjør som viser utregningen og fordelingen av utjevningsmandatene,
- navnene på de valgte representantene og vararepresentantene, ifølge fylkesvalgstyrenes og riksvvalgstyrets oppgjør, ordnet fylkesvis,
- statistikk over godkjente og forkastede stemmegivninger og forkastede stemmesedler.

2. ENDRINGER I REGELVERKET OM STORTINGSVALG

En del av Grunnlovens bestemmelser om stortingsvalg ble endret ved stortingsvedtak 26. mai 2003. Videre er det siden forrige stortingsvalg vedtatt en ny valglov av 28. juni 2002 nr. 57 og en valgforskrift av 2. januar 2003 nr. 5. Den nye valgloven gjaldt første gang ved kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2003. Innholdsmessig er det betydelige endringer i reglene siden forrige stortingsvalg. I det følgende gis en oversikt over innholdet av en del av de nye reglene i Grunnlov, valglov og forskrift. De nye reglene om klager er omtalt i punkt 1.4 ovenfor.

2.1 Antallet stortingsrepresentanter og deres fordeling på valgdistriktene

Ved endring av Grunnloven §§ 57 og 58 er antallet stortingsrepresentanter økt til 169, derav 150 distriktsrepresentanter og 19 utjevningsrepresentanter. Antallet utjevningsmandater er dermed økt fra 8 til 19. Antallet valgdistrikter er fastsatt til 19, og hvert valgdistrikt skal ha ett utjevningsmandat. I valgloven § 11-1 er det

bestemt at hvert fylke utgjør et valgdistrikt. Bestemmelsene om hvor mange representanter hvert valgdistrikt skal ha, er tatt ut av Grunnloven og erstattet av en regel om at det hvert åttende år skal regnes ut hvor mange mandater hvert valgdistrikt skal ha, etter en beregning av forholdet mellom hvert distrikts antall innbyggere samt areal, og hele rikets antall innbyggere samt areal, når hver innbygger gir ett poeng og hver kvadratkilometer gir 1,8 poeng.

Nærmere regler om beregningen er gitt i valgloven § 11-3. Beregningen skal foretas av departementet. Folketallet ved nest siste årsskifte før det aktuelle stortingsvalget skal legges til grunn. For hvert valgdistrikt fastsettes et fordelingstall som er lik folketallet pluss antall kvadratkilometer multiplisert med 1,8. Hvert valgdistrikts fordelingstall divideres med 1-3-5-7 osv. Kvotientene nummereres fortløpende, og mandatene fordeles på grunnlag av størrelsen på distriktenes kvotienter. Representantplass nr. 1 tilfaller det valgdistrikt som har den største kvotienten, osv. Resultatet av beregningen ved dette valget er gjengitt i punkt 3 nedenfor.

2.2 Valgoppgjøret

Fylkesvalgstyret skal foreta valgoppgjør for distriktsmandatene fra fylket. Først fordeles mandatene mellom valglistene etter samme metode som før, med delingstallene 1,4-3-5 osv. jf. Grunnloven § 59 annet ledd og valgloven § 11-4. Når det er avgjort hvor mange distriktsmandater en valgliste skal ha, fordeles mandatene til kandidatene på listene i samsvar med loven § 11-5. Også disse reglene er uendret.

Deretter foretar riksvvalgstyret valgoppgjøret for å fordele de 19 utjevningsmandatene. Metoden for fordelingen mellom partiene fremgår av Grunnloven § 59 fjerde og femte ledd og valgloven § 11-6 annet ledd. Disse bestemmelsene har i det vesentlige det samme innhold som tidligere, deriblant at et parti må ha fått minst fire prosent av stemmene i hele landet for å få utjevningsmandat.

Partienes utjevningsmandater skal fordeles mellom fylkene, ett til hvert fylke, etter reglene i valgloven § 11-6 tredje ledd. Disse har et annet innhold enn de tidligere reglene i Grunnloven § 59 siste ledd. For hvert fylke og for hvert parti som har vunnet utjevningsmandat, tas utgangspunkt i partiets stemmetall i fylket. Har partiet ikke fått noe distriktsmandat, skal partiets stemmetall i fylket legges til grunn. Har partiet fått distriktsmandat, skal partiets stemmetall divideres med et tall som er en mer enn det dobbelte av antall distriktsmandater partiet har fått i fylket. Partiets stemmetall eller de fremkomne kvotienter divideres med det gjennomsnittlige antall stemmer per distriktsmandat i vedkommende fylke. De fremkomne kvotientene for samtlige fylker og for samtlige partier som har vunnet utjevningsmandat, ordnes etter størrelse. Utjevningsmandat nr. 1 tildeles det parti og det fylke som etter beregningen har den største kvotienten. Utjevningsmandat nr. 2 tildeles det parti og det fylke som har den nest største kvotienten osv. Når et fylke er blitt tildelt et utjevningsmandat, kommer det ikke i betraktning ved

de videre beregningene. Når et parti har fått det antall utjevningmandater det skal ha, kommer det ikke i betraktning ved de videre beregningene.

2.3 Valgbarhet til Stortinget

Regelen i Grunnloven § 61 om at 10 års botid i riket er et vilkår for valgbarhet, er opphevet.

Ifølge Grunnloven § 62 kan de tjenestemenn som er ansatt ved statsrådets kontorer, ikke velges til stortingsrepresentanter. Unntatt fra dette var før endringen i 2003 bare statssekretærer, dermed var politiske rådgivere i departementene ikke valgbare. Ved grunnlovsendringen ble politiske rådgivere tatt med i unntaksbestemmelsen, det vil si at de er blitt valgbare. De kan imidlertid ikke møte på Stortinget så lenge de innehar sine stillinger, tilsvarende som statssekretærer. Videre er høyesterettsdommere blitt ikke valgbare. Bestemmelsen om at Hoffets betjenter og pensjonister ikke er valgbare, er opphevet.

2.4 Plikt til å motta valget

Tidligere fulgte det av Grunnloven § 63 at den som har fylt 60 år senest i valgåret, ikke er pliktig til å motta valget. Denne bestemmelsen er opphevet.

2.5 Manntallet. Valgkort

Stemmeberettigede som er bosatt i Norge, skal etter den nye valgloven føres inn i manntallet i den kommunen der de er folkeregisterført som bosatt den 31. mai i valgåret. Etter den tidligere loven var tilsvarende dato 31. mars.

Personer som har vært registrert bosatt i utlandet i mer enn 10 år, må søke om å bli manntallsført. Tidligere måtte søknad ha kommet inn til valgstyret senest to uker før valgdagen. Nå gjelder ikke lenger en bestemt søknadsfrist, idet valgstyret kan oppdatere manntallet så langt opp til valgdagen som det er praktisk mulig.

I sammenheng med at Posten overtok ansvaret for forhåndsstemmegivningen, ble det bestemt i loven at det skulle utstedes valgkort til alle som var manntallsført og bosatt innenriks. Valgkortet inneholdt opplysninger om bl.a. velgerens navn, adresse og fødselsår, i hvilken kommune velgeren er manntallsført og hvor i manntallet velgeren er å finne, valgstyrets adresse og valglokalets åpningstid. Ved forhåndsstemmegivning innenriks var valgkort obligatorisk. Hadde velgeren ikke med seg valgkort, ble valgkort skrevet ut av forhåndsstemmemottakeren. For å stemme på valgdagen var valgkort ikke nødvendig. Etter den nye valgloven er det ikke obligatorisk å sende ut valgkort til alle velgere. Stemmemottaker innenriks skal skrive ut valgkort til velger som avgir forhåndsstemme. Valgkortet skal bl.a. fylles ut slik at det er mulig entydig å identifisere velgeren. For øvrig er det opp til den enkelte kommune om den vil produsere og sende ut valgkort.

2.6 Velgere som lider av alvorlig sjelelig svekkelse eller nedsatt bevissthet

I Grunnloven § 50 tredje ledd heter det at regler om stemmerett for ellers stemmeberettigede personer som

på valgdagen åpenbart lider av alvorlig sjelelig svekkelse eller nedsatt bevissthet, "kunne fastsettes ved Lov". Bestemmelsen påbyr ikke at valgloven skal ha særregler om stemmerett for denne gruppen.

Den tidligere valgloven hadde regler om velgere som "lider av alvorlig sjelelig svekkelse eller nedsatt bevissthet". Dersom stemmestyret fant grunn til å anta at en velger var i en slik tilstand, skulle det legges vedkommendes stemme i et særskilt omslag hvor velgerens navn mv. skulle påføres, og stemmestyret skulle begrunne hvorfor det hadde lagt stemmegivningen til side. Valgstyret avgjorde om stemmegivningen skulle vrakes. Tilsvarende gjaldt ved forhåndsstemmegivningen. Den omtalte bestemmelsen om valgtingsstemmegivning ble videreført i den nye valgloven, men ble senere opphevet ved lov av 15. april 2005 nr. 18. Dermed gjelder det ikke lenger spesielle lovregler om slike velgere.

2.7 Tilgjengelighet til valglokalene

Valgstyret skal legge stemmegivningen til lokaler som er lett tilgjengelige og hvor alle velgere kan ta seg inn uten å måtte be om hjelp. Andre lokaler skal ikke benyttes med mindre særlige grunner foreligger. Ved tilrettelegging i valglokalene skal det legges vekt på god tilgjengelighet for alle velgere. Blinde og svaksynte skal kunne avgi stemme uten å måtte be om hjelp.

2.8 Assistert stemmegivning

Den tidligere valgloven bestemte at en velger som på grunn av legemlige mangler eller andre årsaker ikke er i stand til å avgi stemme slik som beskrevet i loven, kan få den nødvendige hjelp av en person som velgeren selv utpeker blant dem som er til stede i valglokalet. Dette gjaldt både ved stemmegivning på forhånd og på valgtinget. Hjelperen kunne være hvem som helst som var til stede i lokalet, som hadde fylt 14 år.

I den nye valgloven er det uttrykkelig slått fast at velgeren selv må be stemmestyret eller stemmemottakeren om å få hjelp. Ifølge forarbeidene skal bestemmelsen forstås slik at det alltid skal være en representant fra de valgansvarlige (stemmemottaker, valgfunksjonær eller stemmestyremedlem) som gir assistanse til en velger som har behov for hjelp. Dessuten kan en velger med alvorlig psykisk eller fysisk funksjonshemming peke ut en ekstra hjelper, etter eget valg. Hjelpere har taushetsplikt om velgerens stemmegivning.

2.9 Forhåndsstemmegivningen

Ved den nye valgloven ble starttidspunktet for forhåndsstemmegivningen innenriks endret fra 15. juli til 10. august. Utenriks og på Svalbard og Jan Mayen begynner den fortsatt 1. juli.

Lovens siste frist for å avgi forhåndsstemme er siste fredag før valgdagen. Imidlertid er velgeren selv ansvarlig for å avgi forhåndsstemme så tidlig at stemmegivningen kommer inn til valgstyret innen valgdagen mandag kl. 20. Tidligere var den sistnevnte fristen første tirsdag etter valgdagen.

Ved valgene i 1997, 1999 og 2001 hadde Posten ansvaret for all forhåndsstemmegivning innenriks. For-

håndsstemmer ble mottatt på postkontorene og landpostrutene, og Posten arrangerte forhåndsstemmegivning på institusjoner og hjemme hos syke/uføre. Ved den nye valgloven ble det vedtatt å føre forhåndsstemmegivningen tilbake til kommunene, slik ordningen var fram til valget i 1997. Forhåndsstemmegivning skal foregå i egnet lokale, hos stemmemottaker som er oppnevnt av valgstyret. Loven krever at det skal mottas forhåndsstemmer på helse- og sosialinstitusjoner, for øvrig er det overlatt til valgstyret å beslutte hvor dette skal skje.

Før poststemmegivningen ble innført kunne velgerne avgi ny stemme på valgdagen selv om de hadde forhåndsstemt, og i så fall ble forhåndsstemmen forkastet. Siden valget i 1997 har systemet vært slik at forhåndsstemmene så langt som mulig skal prøves og godkjennes av valgstyret før valgdagen. Godkjente forhåndsstemmer blir krysset av i manntallet før valgdagen og er dermed endelige i den forstand at dersom samme velger også avgir stemme på valgtinget (i et særskilt omslag), skal den siste forkastes. Den beskrevne ordningen gjelder ikke for forhåndsstemmer som kommer inn til valgstyret så sent at de ikke blir godkjent og krysset av i manntallet før valgdagen. Har velgeren i et slikt tilfelle også avgitt valgtingsstemme som er avkrysset i manntallet, blir forhåndsstemmen forkastet. Den nye valgloven viderefører disse reglene.

Til og med valget i 2001 var det alltid nok med én stemmemottaker ved mottak av forhåndsstemmer. Den nye valgloven krever at minst to stemmemottakere er til stede ved stemmegivning på institusjon og ved ambulerende stemmegivning (hjemme hos velgeren).

Tidligere kunne norske borgere som oppholdt seg i land hvor regelverket var til hinder for forhåndsstemmegivning til offisiell stemmemottaker avgi stemme ved brevpost uten medvirkning av stemmemottaker. Ved den nye valgloven er adgangen til å avgi "brevstemme" utvidet til å omfatte alle velgere som oppholder seg utenfor riket og som ikke har mulighet til å oppsøke en stemmemottaker.

Velgere som har stemmerett i et annet fylke enn der de avgir forhåndsstemme, skulle tidligere få utlevert en stemmeseddel for hvert registrert parti som stilte liste ved valget, bare påtrykt partinavn, uten kandidatnavn. Ved de siste valgene ble slike stemmesedler produsert i sett. Nå skal disse velgerne i stedet få utlevert en avkryssingsstemmeseddel hvor de registrerte partinavnene er samlet, med rubrikker for avkryssing av et partinavn. I tillegg til partinavnene i alminnelig trykt tekst står en forkortelse av partinavnet i punktskrift beregnet på blinde velgere. Departementet produserer denne stemmeseddelen.

2.10 Valglokalenes åpningstider på valgdagen

Det enkelte valgstyre fastsetter stemmetiden i kommunen og kunngjør tid og sted for stemmegivningen. Til og med valget i 2001 skulle stemmetiden på mandag være minst fem timer, og som hovedregel skulle stemmegivningen avsluttes tidligst kl. 20. Valgstyret kunne enstemmig vedta å avslutte tidligere dersom det ble antatt å være unødvendig, eller å skape vanskeligheter å holde lokalene åpne til kl. 20. Ikke i noe tilfelle kunne stemmetiden vare ut over kl. 21. Den nye valg-

loven bestemmer at stemmegivningen mandag ikke må foregå senere enn kl. 20. For øvrig heter det i loven bare at valgstyret fastsetter tiden for stemmegivningen.

Ved tidligere valg har regelen vært at når stemmelokalet stenges på det fastsatte tidspunkt, skal de velgere som da er til stede i valglokalet få avgi stemme. Regelen er endret slik at velgere som "har møtt frem ved valglokalet" når dette skal stenge, skal få avgi stemme.

2.11 Stemmeseddelkonvolutt. Stempling av stemmeseddelen

Til og med valget i 2001 måtte alle velgere legge stemmeseddelen i en stemmeseddelkonvolutt for at stemmegivningen skulle bli gyldig. Stemmeseddelkonvoluttene skulle innenriks ha offisielt stempel og ha samme farge, form og størrelse, de skulle være ugjenomsiktige og uten merke som kunne identifisere velgeren. Etter den nye valgloven skal det ikke brukes stemmeseddelkonvolutt ved ordinær stemmegivning på valgtinget. I stedet skal velgeren brette sammen stemmeseddelen med teksten inn, og dette skal gjøres "i enerom og useff". Stemmesedlene skal produseres på en slik måte at listeoverskriften ikke er synlig når stemmeseddelen er brettet sammen. Før velgeren legger stemmeseddelen i urnen, skal stemmestyret stemple den med et offisielt stempel. Stemmeseddel som ikke er stemplet, må forkastes.

Stemmeseddelkonvolutt skal fortsatt brukes ved forhåndsstemmegivning og ved de særskilte prosedyrer for stemmegivning på valgtinget der velgeren ikke legger stemmeseddelen i urnen. Men det fører ikke til forkastelse om det ikke er brukt stemmeseddelkonvolutt eller er brukt en annen slags konvolutt enn den offisielle. Også stemmesedler som på valgtinget skal legges i stemmeseddelkonvolutt, skal stemples.

2.12 Godkjenning av stemmegivninger og stemmesedler

Den nye valgloven bygger på hensynet til at færrest mulig forhold skal føre til forkastelse og at stemmesedler ikke skal forkastes med mindre det er umulig å fastslå hva velgeren har men;

- 1) Tidligere ble forhåndsstemmer avgitt utenriks forkastet hvis omslagskonvolutten ikke var underskrevet av stemmemottakeren og velgeren. Nå fører ikke dette uten videre til forkastelse.
- 2) Hvis en velger avgir flere "fremmede" stemmer (på valgdagen), skulle tidligere alle forkastes. Nå skal den som først kommer valgstyret i hende godkjennes dersom den oppfylder lovens vilkår.
- 3) Det er ikke lenger et vilkår for godkjenning at stemmeseddelen har en overskrift som viser hvilken valgliste den gjelder. Loven krever nå at "det fremgår hvilket parti eller gruppe velgeren har stemt på", og dette vilkåret kan være oppfylt selv om stemmeseddelen bare inneholder navnet på en eller flere kandidater.
- 4) De tidligere reglene om forkastelse av stemmesedler og stemmegivninger på grunn av "særmerking" mv. er heller ikke videreført. Dette innebærer at bl.a. følgende forhold ikke lenger fører til forkastelse:

- a) Velgeren har gitt uttrykk for en mening om personer, organisasjoner eller samfunnsspørsmål,
- b) Velgeren har signert eller velgerens identitet fremgår på annen måte,
- c) Velgeren har rettet stemmeseddelen med skrivemaskin,
- d) Det ligger noe annet enn stemmesedler i stemmesedelkonvolutten, når det fremgår at det er lagt der med vilje.

2.13 Blanke stemmesedler

Fylkesvalgstyret skal produsere blanke stemmesedler i samme format og med samme utforming som ordinære stemmesedler, og blanke stemmesedler skal legges ut sammen med de ordinære. Blanke stemmer er blitt regnet med i gruppen forkastede stemmer sammen med stemmer som er forkastet fordi det er gjort en feil av velgeren eller en valgfunksjonær. Blanke stemmer er regnet med i tallet på avgitte stemmer og er dermed tatt med i grunnlaget for utregning av valgdeltakelsen. I Ot.prp. nr. 44 (2004-2005) påpeker departementet at en må se på blanke stemmer som en form for meningsytring, derfor vil de bli skilt ut som en egen kategori, som skiller seg fra både ordinært forkastede og godkjente stemmer. Dette er kommet til uttrykk i formularene som brukes ved bokføring av valg.

3. FYLKESFORDELINGEN AV STORTINGS-MANDATENE

Departementet har ved brev av 24. mai 2004 underrettet Stortinget om beregningen av mandatfordelingen mellom fylkene i henhold til valgloven § 11-3, jf. Grunnloven § 57. Beregningen har gitt følgende resultat:

Østfold	9
Akershus	16
Oslo	17
Hedmark	8
Oppland	7
Buskerud	9
Vestfold	7
Telemark	6
Aust-Agder	4
Vest-Agder	6
Rogaland	13
Hordaland	15
Sogn og Fjordane	5
Møre og Romsdal	9
Sør-Trøndelag	10
Nord-Trøndelag	6
Nordland	10
Troms	7
Finnmark	5
<hr/> Totalt	<hr/> 169

4. VALGOPPGJØRET

4.1 Kontrollen med gjennomføringen av valget

I henhold til valgloven § 10-9 skal fylkesvalgstyrene kontrollere gjennomføringen av stortingsvalg i kommunene med grunnlag i det materiell de får tilsendt etter lovens § 10-8. Det fremgår av merknadene til bestemmelsen i Ot.prp. nr. 45 (2001-2002) at det i første rekke er valgstyrenes møtebøker som danner grunnlag for denne kontrollen. Fylkesvalgstyrets kontroll danner på sin side grunnlag for Stortingets vurdering av valgets gyldighet iht. valgloven § 13-3 første ledd, jf. pkt. 1.2 ovenfor.

Det fremgår videre av Ot.prp. nr. 45 (2001-2002) at Kommunal- og regionaldepartementet har ansvaret for veiledning og regelverk overfor kommunene og produksjon og utsending av valgmateriell. Departementet uttalte i proposisjonen at det ville vurdere om det kunne være aktuelt å delegere hovedansvaret for de oppgaver departementet i dag utfører i tilknytning til sentral veiledning om regelverket til et fylkesmannsembete. Kontroll- og konstitusjonskomiteen støttet dette i Innst. O. nr. 81 (2001-2002) pkt. 6.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at fylkesvalgstyrenes møteprotokoller er grunnlaget for Stortingets kontroll av valgets gyldighet. Det er derfor av avgjørende betydning for Stortingets arbeid at møtebøkene er nøyaktig utfylt, og inneholder korrekt informasjon.

Komiteen peker på at valgstyrene og fylkesvalgstyrene foretar en grundig og omfattende optelling og kontroll av stemmesedler og stemmegivninger. Flere fylker har imidlertid påpekt problemer med formularene som benyttes for rapportering av valgresultatet, og med bruken av EDB-systemet som har vært benyttet i valgoppgjøret. Når det gjelder bruken av EDB-systemer i valgoppgjøret vises til pkt. 4.2 nedenfor.

Når det gjelder møtebøkene uttaler for eksempel fylkesvalgstyret i Østfold:

"Som vanlig sliter mange av kommunene svært med møteboka. Særlig statistikken stemmer ikke med det som kommer fram i møtebok og av innsendt materiale. Det som følger møteboka er "korrigert versjon" foretatt av fylkesvalgstyret. Selv dette er ikke alltid riktig, da man av og til må "gjette" hvor kommunene har hentet tallene sine. Fylkesvalgstyret i Østfold ber innstendig om enklere løsninger og bedre opplæring".

Komiteen understreker viktigheten av at fylkesvalgstyrene også prioriterer gjennomgangen av valgstyrenes møtebøker for å forsikre seg om at de opplysninger som bringes videre til Stortinget om gjennomføringen av valget, er fullstendige og nøyaktige. Tallmaterialet benyttes til å vurdere muligheten for om feil kan ha hatt innvirkning på utfallet av valget og danner grunnlag for ulik statistisk informasjon. Komiteen har ved dette valget funnet flere eksempler på at valgstyrenes og fylkesvalgstyrenes protokollering i møtebøkene har vært mangelfull og ser behov for bedre rutiner knyttet til kontrollarbeidet.

Komiteen vil i denne forbindelse peke på behovet for en grundig opplæring og oppfølging av valgmedarbeiderne uavhengig av hvilken organisatorisk løsning som velges for valgarbeidet på sentralt nivå. Valgarbeidet stiller særlige krav til opplæring og oppfølging fordi det går lang tid mellom hver gang arbeidet skal utføres. Komiteen vil videre understreke behovet for at de formularer som brukes for rapportering fra valgstyrene og fylkesvalgstyrene har en brukervennlig utforming.

Komiteen ber departementet i samarbeid med fylkene foreta en gjennomgang av rutinene og formularene som benyttes ved valgoppgjøret både i kommunene og i fylkeskommunene slik at rapporteringen til Stortinget får en tilfredsstillende kvalitet.

4.2 EDB-baserte valgoppgjørssystemer

Bruken av EDB-baserte valgoppgjørssystemer ble drøftet i Ot.prp. nr. 45 (2001-2002) pkt. 14.7. Departementet viste til at etter den daværende valglov skulle departementet godkjenne bruk av, og fastsette nærmere krav til EDB-baserte systemer for opptelling og registrering av stemmegivninger ved kommunestyrevalg, og systemer for valgoppgjør ved stortingsvalg, fylkestingsvalg og kommunestyrevalg.

Valglovutvalget gikk inn for at valglovens bestemmelser om godkjenning av EDB-baserte valgoppgjørssystemer ikke burde videreføres, og departementet sluttet seg til dette. Det viste bl.a. til at å fjerne godkjenningsordningen var i samsvar med prinsippet om nedbygging av statlige kontroll- og godkjenningsordninger overfor kommunesektoren. Det ble også vist til at departementets daværende godkjenningsordning ikke omfattet hele systemløsningen, og at kommuner og fylkeskommuner fortsatt var ansvarlige for at programmet i sin helhet var i samsvar med valgloven.

Komiteens merknader

Det fremgår av opplysninger fra flere fylker og komiteens egen gjennomgang at det har oppstått problemer i valgoppgjøret bl.a. pga. vanskeligheter knyttet til bruken av elektroniske valgoppgjørssystemer.

Komiteen viser til fylkesvalgstyret i Telemark som bl.a. uttaler:

"Ved kontroll av innsendte møtebøker viste det seg at en rekke kommuner hadde foretatt etterfølgende rettinger i valgstyrenes møtebøker uten at de samme rettingene av kommunene var rettet opp i kommunens elektroniske valgsystem. Dette medførte et stort merarbeid i form av utvidet kontroll og manuelle rettelser for utarbeidelsen av fylkesvalgstyrets møtebok og ved fylkeskommunens innrapportering av valgnattskjema til KRD".

Resultatet av disse og andre problemer med bruken av EDB-systemene har vært at flere fylker har måttet foreta omfattende manuell tilleggskontroll. Dette har gjort det vanskelig å holde ønsket fremdrift og har bidratt til at det har oppstått uklarheter i og usikkerhet om tallmaterialet.

Komiteen vil understreke at fylkeskommunene og kommunene har ansvar for at valgarbeidet legges opp på en betryggende måte uavhengig av hvilke tekniske hjelpemidler som benyttes. På bakgrunn av de problemer som har vært knyttet til bruken av EDB-baserte valgoppgjørssystemer ved dette valget, ser komiteen behov for at de eksisterende EDB-programmers egnethet og valgmedarbeidernes opplæring i bruken av systemene vurderes. Komiteen ber departementet sørge for at en slik gjennomgang foretas før neste valg.

5. STEMMEGIVNINGEN PÅ VALGTINGET

5.1 Valgtingsstemmer forkastet fordi velgeren ikke står i manntallet i kommunen

Komiteen har merket seg at mange valgtingsstemmer er forkastet fordi velgeren ikke står i manntallet i den kommunen hvor stemmen ble avgitt. F.eks. er det ifølge møtebøkene 433 slike forkastelser i Oslo, 349 i Nordland og 247 i Rogaland. Totalt i landet har komiteen registrert 3 887 slike forkastelser med utgangspunkt i fylkesvalgstyrenes møtebøker. Disse tallene er så høye at det etter komiteens oppfatning er grunn til å forsøke se nærmere på hva som kan ligge bak dem.

Forskjellige forhold kan ligge til grunn for slike tilfelle: 1) Velgerne er klar over at de ikke står i manntallet i kommunen hvor de møter opp i et valglokale på valgdagen, men tror at de likevel kan avgi stemme der, slik de kan ved forhåndsstemmegivning. 2) Velgerne tror uriktig at de er manntallsført i kommunen hvor de møter opp på valgdagen. Enten a) er de manntallsført i en annen kommune, eller b) de ikke er manntallsført i noen kommune, dvs. at de ikke har stemmerett ved stortingsvalget. Bak a-tilfellene kan ligge den villfarelse at en meldt flytting til folkeregisteret før valgdagen er nok til å bli manntallsført i kommunen man flytter til, dvs. at de ikke er klar over at flytting må være meldt senest 31. mai for å oppnå dette. Bak b-tilfellene kan ligge at vedkommende er ukjent med at det kreves norsk statsborgerskap for å ha stemmerett ved stortingsvalg, i motsetning til ved lokalvalg.

Når en velger ikke er manntallsført i kommunen hvor vedkommende møter opp for å avgi stemme på valgdagen, går komiteen ut fra at stemmestyret orienterer velgeren om at dersom stemme blir avgitt i denne kommunen - på særskilt måte, vil den trolig bli forkastet, og at velgeren eventuelt kan reise til kommunen hvor vedkommende er manntallsført og avgi stemme der. Det siste kan imidlertid være vanskelig eller umulig for velgeren i løpet av samme dag, og det er forståelig at en del velgere i en slik situasjon avgir stemme på særskilt måte der de er, i håp om at stemmegivningen likevel blir godkjent.

Komiteen har registrert at departementet har utarbeidet forskjellige typer informasjon til velgerne i forbindelse med årets valg - bl.a. husstandsbrosjyre, annonser og egne informasjonssider på internett. Av disse fremgår klart at man må være norsk statsborger for å ha stemmerett ved stortingsvalget.

Videre heter det for eksempel: "På valgdagen må du stemme i den kommunen du er manntallsført i. Alle skal manntallsføres der de var registrert som bosatt den 31. mai i valgåret" og "På valgdagen må du stemme i den kommunen der du var registrert i folkeregisteret som bosatt 31. mai 2005". Komiteen konstaterer at denne informasjonen ikke er fanget opp eller oppfattet av en del personer som den var aktuell for. Det samme gjelder informasjonen om at man må ha norsk statsborgerskap for å kunne stemme ved stortingsvalget.

Komiteen nevner for øvrig at i Oslo har kommunen i tillegg sendt et informasjonsbrev til et utvalg innvandrerorganisasjoner om valget, og kommunens husstandsavis "Oslo nå" ble sendt ut med informasjon om valget på engelsk, urdu, arabisk og somali.

Komiteen ber departementet vurdere ytterligere tiltak både av informasjonsmessig og annen art med det formål å redusere antallet forkastede stemmegivninger fordi velgeren ikke er manntallsført. Et mulig tiltak kan være at alle stemmeberettigede får tilsendt valgkort som bl.a. viser hvor de er manntallsført. Å skyve "skjæringsdatoen" for manntallsføringen nærmere valget enn 31. mai, vil også ha gunstig virkning for så vidt, dersom dette vil være forsvarlig av praktiske hensyn.

5.2 Manglende stemmesedler utlagt i valglokale på valgdagen

Fylkesvalgstyret i Møre og Romsdal har opplyst at i en krets i Rindal kommune manglet stemmesedler fra Høyre fra valglokalet åpnet kl. 12 til kl. 15.45, da en velger etterlyste stemmesedler. Da valglokalet stengte kl. 18, var det avgitt i alt 91 stemmer i kretsen. Fylkesvalgstyret har sterkt beklaget feilen, men viser til at det i kretsen var få avgitte stemmer.

Fylkesvalgstyret i Sør-Trøndelag har opplyst at i en krets i Holtålen kommune ble det ca. kl. 10.30 oppdaget at stemmesedler fra Venstre manglet. Da var det avgitt 12 stemmer. Stemmelokalet ble da stengt inntil stemmesedler fra Venstre ble lagt ut kl. 10.45. Ingen forlot lokalet uten å stemme det kvarteret lokalet var stengt.

Videre vises til klage fra Anne Siig Meen over valget i en krets i Balsfjord kommune, Troms, og klage fra Ove Virik Jørgensen over valget i en krets i Hvaler kommune, Østfold, jf. vedlegg 1.1.

Komiteens merknader

Komiteen finner det meget uheldig at det oppstår slike situasjoner som beskrevet. Komiteen understreker at det er et meget viktig - men sårbart - ledd i vårt valgsystem at stemmesedler for alle godkjente valglistor (pluss blanke stemmesedler) blir lagt ut i alle valglokaler før de åpner og forblir utlagt så lenge lokalene er åpne. Derfor må alle stemmestyrer kontrollere dette nøyaktig før valglokalet åpner og gjennom hele åpningstiden. Valgstyret i den enkelte kommune må gi stemmestyrene veiledning og instruksjon om dette. For øvrig bør det der stemmesedler er utlagt, finnes tydelig informasjon om at dersom velgeren ikke finner stemmesedler for et parti, kan man skrive partinavnet på en blank seddel.

5.3 Forsegling av valgmateriell

Valgforskriften § 34 har regler om oppbevaring, forsegling og transport av valgmateriell. Det fastslås i bestemmelsen at valgstyret skal sørge for betryggende rutiner for oppbevaring og transport av valgmateriell i alle faser av valggjennomføringen. Valgmateriellet skal forsegles dersom det i perioder ikke er under direkte oppsyn av valgmyndighet og på en slik måte at ingen får adgang til materiellet uten at dette etterlater seg tydelige spor.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at fylkesvalgstyret i Oppland opplyser at enkelte kommuner manglet forsegling på sine forsendelser til fylkesvalgstyret. Transporten ble ellers foretatt av to personer og materiellet var forsvarlig innpakket.

Komiteen understreker at ansvaret for forskriftsmessig forsegling av valgmateriell må innskjerpes slik at enhver mulighet til å manipulere valgmateriell unngås.

5.4 Stempling av stemmesedlene. Blanke stemmer

I henhold til valgloven § 10-3 er det et vilkår for å godkjenne en stemmeseddel avgitt på valgtinget at den er stemplet. I opplysningene mottatt fra fylkesvalgstyrene fremgår det at manglende stempling av stemmeseddel er den mest utbredte årsaken til at stemmesedler må forkastes. I alt 1204 stemmesedler ble forkastet av denne grunn. Totalt ble 1 980 stemmesedler forkastet.

Tallene i fylkesvalgstyrenes møtebøker viser at forekomsten av blanke sedler har økt til 9 452 ved dette valget - mot 8 010 blanke stemmer/tomme konvolutter ved forrige stortingsvalg. I denne forbindelse kan for øvrig nevnes at antall blanke stemmesedler/tomme konvolutter i 1997 var 4 644. Sammenliknet med kommunevalget i 2003 viser antall blanke stemmesedler likevel en tilbakegang - fra 12 656.

Komiteens merknader

Komiteen peker på at det ikke er gitt at manglende stempling av stemmesedler på valgtinget skyldes forsømmelser fra valgmedarbeidernes side. Dersom velgeren legger to stemmesedler sammen uten at dette oppdages, vil bare den ytterste bli stemplet og godkjent, mens den andre korrekt forkastes. Ved kommunevalget i 2003 ble det oppdaget at velgere i enkelte tilfeller benyttet en blank stemmeseddel som "omslag" om listeseddelen som erstatning for den tidligere benyttede stemmeseddelkonvolutter. En slik fremgangsmåte vil medføre at den blanke stemmeseddelen stemples og godkjennes, mens den egentlige listen må forkastes. I valghåndboken er det pekt på denne problemstillingen og det bemerkes s. 66 at

"det er viktig at valgfunksjonærene er oppmerksom på denne problemstillingen og gjør det de kan for å hindre feil."

Komiteen viser til at fylkesvalgstyret i Østfold rapporterer følgende:

"Mange færre blanke stemmesedler - kombinert med færre ustemplede sedler viser at velgerne har sluttet å bruke blanke som omslag."

Også nedgangen i antallet blanke stemmesedler kan tyde på at dette problemet er redusert siden kommunevalget i 2003, men det er fortsatt en økning i antall blanke stemmer i forhold til stortingsvalget i 2001. Man kan således ikke se bort fra at blanke sedler i noen grad fortsatt benyttes som omslag for den egentlige stemmeseddelen. Det er imidlertid ikke mulig å si i hvilken grad økningen av blanke stemmesedler er et uttrykk for at blanke sedler fortsatt brukes som omslag eller om dette er et uttrykk for at flere velgere ønsker å avgi blank stemme. Komiteen forutsetter uansett at valgstyrene er oppmerksomme på problemstillingen også ved fremtidige valg.

6. FORHÅNDSTEMMEGIVNINGEN

6.1 For sent innkomne forhåndsstemmer

Valglovens siste frist for å avgi forhåndsstemme er siste fredag før valgdagen, jf. § 8-1. Men loven bestemmer også at velgeren er selv ansvarlig for å avgi forhåndsstemme på et tidspunkt som gjør at forhåndsstemmeavgivningen kommer inn til valgstyret innen valgdagen mandag kl. 20. Forhåndsstemmeavgivninger som kommer frem til valgstyret etter dette tidspunkt, skal forkastes, jf. § 10-1.

Flere fylkesvalgstyrene har rapportert om problemer på dette området: Fylkesvalgstyret i Nordland har henledet oppmerksomheten på at til sammen 171 forhåndsstemmeavgivninger er forkastet av denne grunn, herav 149 avgitt innenriks og 22 avgitt utenriks. Dette er langt flere enn ved tidligere valg. Fylkesvalgstyret ber om at det blir vurdert tiltak for å unngå at dette gjentar seg. Fylkesvalgstyret i Hedmark har merket seg at i alt 68 forhåndsstemmeavgivninger er forkastet av denne grunn. Noen av disse er sendt som B-post så sent som fredag den 9. september. Noen av forhåndsstemmene som er sendt som A-post den 9. september er kommet for sent frem. Hedmark fylkesvalgstyret anbefaler at det i forskrift blir bestemt hvordan forhåndsstemmer skal fremsendes i posten - spesielt de som sendes siste uke før valgdagen. Akershus fylkesvalgstyret har bemerket at mange kommuner har rapportert om for sent innkomne forhåndsstemmer, ofte så sent at de ikke har kommet med i protokollene. Noen stemmemottakere har sendt stemmene med B-post så sent som den 9. september. Stemmer sendt i oransje omslagskonvolutt er i en del tilfelle feilsendt av posten, ofte til velgerens stemmelokale, noen ganger hjem til velgeren. Det synes å være svikt i postens rutiner, i tillegg til at alt for mye informasjon vises i konvoluttens vindu. I Oslo er forkastet 271 forhåndsstemmer av samme grunn, derav 130 avgitt utenriks.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at valglovens siste frist for å avgi forhåndsstemme er siste fredag før valget, og at forhåndsstemmer må komme frem til valgstyret i den

kommune hvor velgeren er manntallsført, senest valgdagen kl. 20. Ved forrige stortingsvalg var den sistnevnte fristen første tirsdag etter valgdagen kl. 24. Komiteen har registrert at forholdsvis mange forhåndsstemmer er blitt forkastet ved valget i år fordi de kom inn til valgstyret senere enn valgdagen kl. 20. Komiteen finner dette svært uheldig. Utgangspunktet må være at velgere som avgir forhåndsstemme på lovlig tidspunkt, skal vite at stemmegivningen kommer tidsnok frem.

Forhåndsstemmer som sendes i posten, skal selvsagt sendes som A-post og direkte til rette vedkommende valgstyret. Dette stiller krav både til stemmemottakeren og postoperatøren. For det første må stemmemottaker sørge for at stemmene straks blir ekspedert videre til posten for forsendelse til vedkommende kommune - spesiell oppmerksomhet må rettes mot dette når siste frist for forhåndsstemmeavgivningen nærmer seg. Der nest må posten påse at forsendelser med stemmesedler faktisk blir sendt i tråd med forutsetningene. Som eksempel kan nevnes at komiteen fra fylkesvalgstyret i Nordland har fått opplyst at 30 forhåndsstemmer har blitt feilsendt til Herøy kommune i Nordland. De skulle vært sendt Herøy kommune på Sunnmøre og skal være videresendt dit fra Nordland. Komiteen mener det bør vurderes ulike tiltak som kan hindre at det oppstår slike problemer i fremtiden, bl.a. bruk av rekommandert sending for forhåndsstemmene.

Komiteen ber departementet overveie om regler om forsendelsesmåten bør gis ved forskrift. Også utformingen av omslagskonvolutten bør vurderes. Videre bør det etter komiteens mening overveies på nytt om fristen valgdagen kl. 20 bør opprettholdes. Dersom fristen forlenges til dagen etter - tirsdag, vil en del flere forhåndsstemmer komme tidsnok frem til å kunne bli godkjent, og dette vil etter komiteens mening oppveie ulempen ved at det endelige valgresultatet blir klart noe senere.

Komiteen mener at det også kan være grunn til å vurdere om man bør justere avgivelsesfristen for forhåndsstemmeavgivningen noe, for eksempel fra fredag til torsdag før valgdagen. Selv om forholdsvis mange velgere synes å ha behov for å avgi forhåndsstemme nær valgdagen, mener komiteen det er grunn til å legge betydelig vekt på at stemmer som faktisk er avgitt kommer frem i tide.

6.2 Stemmesedlene ved forhåndsstemmeavgivningen

Stemmeseddelen som benyttes ved forhåndsstemmeavgivning utenfor velgerens hjemfylke inneholder navn på alle registrerte partier - også de som ikke stiller til valg i alle fylker; og eventuelt også partier som ikke stiller til valg i noen fylker. Dette øker risikoen for at stemmer må forkastes fordi velger avgir stemme på et parti som ikke stiller liste i velgerens fylke. Et tiltak som muligens kan avhjelpe dette problemet ville være å sette opp oppslag i alle lokaler som benyttes ved forhåndsstemmeavgivning med informasjon om hvilke partier som stiller lister i de ulike fylkene. Komiteen er oppmerksom på at stem-

mesedlene av praktiske hensyn må trykkes på et tidlig tidspunkt bl.a. for å foreligge i tide til forhåndsstemmegivningen utenlands starter 1. juli. Komiteen vil likevel påpeke at dette forhold bør vurderes på egnet måte ved en senere evaluering av valgloven.

7. RIKSVALGSTYRET

Riksvalgstyret oppnevnes av Kongen i de år det skal holdes stortingsvalg. Ved kongelig resolusjon 22. april 2005 ble oppnevnt følgende medlemmer:

1. Gunnar Skaug, Moss, leder,
2. Oddvard Nilsen, Bergen, nestleder,
3. Dag Hagen Berg, Hadsel,
4. Geir Mo, Oslo,
5. Kari Pahle, Oslo,
6. Jorunn Ringstad, Askvoll,
7. May Britt Vihovde, Sveio,
8. Kari Økland, Hemnes.

Samtidig ble oppnevnt følgende personlige varamedlemmer: Ranveig Frøiland, Fjell (for Skau), Siri Frost Sterri, Malvik (for Nilsen), Torhild Helliesen, Oslo (for Hagen Berg), Leif Ribe Hjeltne, Oslo (for Mo), Åge Rosnes, Askøy (for Pahle), Morten Lund, Bjugn (for Ringstad), Ola Elvestuen, Oslo (for Vihovde) og Lars Gunnar Lie, Sotra (for Økland).

Kommunal- og regionaldepartementet er sekretariat for riksvalgstyret.

Riksvalgstyret skal protokollere resultatet av valgoppgjøret og underrette Stortinget og fylkesvalgstyrene om dette. Videre skal riksvalgstyret utferdige fullmakter for samtlige representanter og vararepresentanter og sende disse til Stortinget.

Riksvalgstyret har den 22. september 2005 foretatt kåring av utjevningsrepresentantene for perioden 2005-2009 og av samtlige vararepresentanter for de fylkeslister som oppnår utjevningsmandater. I vedlegg 1.3 til denne innstilling er tatt inn sammendrag av riksvalgstyrets oppgjør som viser utregningen og fordelingen av utjevningsmandatene. Av vedlegg 1.4 fremgår navnene på de valgte representantene og vararepresentantene ifølge fylkesvalgstyrenes og riksvalgstyrets oppgjør, ordnet fylkesvis.

Komiteens merknader

Komiteen har ingen merknader til riksvalgstyrets valgoppgjør.

8. KLAGER

8.1 Innledning

Det vises til pkt. 1.4 ovenfor om behandlingen av klager over gjennomføringen av stortingsvalget. I møter 22. og 27. september 2005 har riksvalgstyret behandlet og avgjort 13 klagesaker om gjennomføringen av stortingsvalget og avgitt innstilling til Stortinget i 1 klagesak som Stortingets skal avgjøre, se nedenfor. En sammenfatning av klagesakene og riksvalgstyrets avgjørelser følger som vedlegg 1.1 til denne innstillingen.

En klage skal avgjøres av Stortinget idet dette er en klage som gjelder stemmerett og retten til å avgi stemme, jf. Grunnloven § 55.

8.2 Klage fra Ann-Mari Dramstad

Ann-Mari Dramstad har i brev av 12. september 2005 til valgstyret klaget på at hun ikke var oppført i manntallet for Hole kommune. Hun opplyser å ha flyttet til kommunen i 1996.

Kommunens behandling av klagen

Kommunen opplyser i brev av 21. september 2005 til klageren at de har fått opplyst fra folkeregisteret at hun er dansk statsborger, og derfor ikke har stemmerett.

Departementets merknader

Det følger av Grunnloven § 50 og valgloven § 2-1 at det kun er norske statsborgere som har stemmerett ved stortingsvalg. Siden klageren er dansk statsborger, er hun ikke stemmeberettiget. Det var følgelig korrekt at hun ikke ble manntallsført ved årets valg.

Departementet viser til valgloven § 13-1 fjerde ledd, som fastsetter at Stortinget er klageinstans for klager som gjelder stemmerett og retten til å avgi stemme. Riksvalgstyret skal avgi uttalelse til Stortinget, ikke treffe vedtak om å avgjøre klagen.

Departementet viser til det ovenstående, og rår til at riksvalgstyret overfor Stortinget innstiller på at klagen ikke tas til følge.

Riksvalgstyret slutter seg til departementets vurderinger og innstiller overfor Stortinget at klagen fra Ann-Mari Dramstad ikke tas til følge.

Komiteens merknader

Når det gjelder klagen fra Ann-Mari Dramstad slutter komiteen seg til riksvalgstyrets innstilling og klagen fører således ikke frem.

Komiteen har for øvrig gjennomgått riksvalgstyrets avgjørelser i klagesakene, og har ingen merknader til disse.

9. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til det som er uttalt foran, og rår den ordinære fullmaktskomité til å rå Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Fullmaktene for representantene og vararepresentantene fra valgdistriktene Østfold, Akershus, Oslo, Hedmark, Oppland, Buskerud, Vestfold, Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark godkjennes.

Oslo, i den forberedende fullmaktskomité,
den 29. september 2005

Berit Brørby
leder

Vedlegg 1.1

Riksvalgstyrets avgjørelser i klagesaker

1. KLAGE FRA ERNST SNEVE - SØR-VARANGER KOMMUNE

Ernst Sneve har i brev av 12. september 2005 klaget på gjennomføringen av stortingsvalget ved Sandnes skole i Sør-Varanger kommune.

Bakgrunnen for klagen

I klagen anføres at det manglet plomberinger på samtlige stemmeurner ved Sandnes skole. Urnene sto innelåst med stemmesedler i fra søndags kveld til mandag. En navngitt person hadde hånd om nøkkelen til rommet der urnene sto innelåst. Klageren kjenner ikke til at andre i tillegg har hatt tilgang, men mener at dette uansett er et alvorlig brudd på valgloven. Klageren mener at dette kun kan resultere i omvalg.

Kommunens behandling av klagen

Stemmestyret ved Sandnes skole har protokollert følgende:

"Da urnen skulle plomberes for oppbevaring over natten, viste det seg at det plomberingsutstyr som var mottatt, ikke kunne brukes.

De avgitte stemmer fra første valgdag ble så opptelt, og viste seg å være i alt 103 - ett hundre og tre - stemmesedler.

Etter en rådslagning mellom valgstyrets medlemmer ble man enig om følgende:

Urnen med stemmesedlene samt annet valgmateriell ble innlåst på eget rom. Med på dette var alle styremedlemmene. Nøkkelen til dette rom ble oppbevart av lederen.

Før valglokalet ble åpnet neste dag, ble på ny stemmesedlene opptalt, og hadde det samme antall på 103."

Sør-Varanger valgstyre behandlet klagen i møte 12. september. Etter å ha rådført seg med fylkesvalgstyrets sekretær fattet valgstyret følgende enstemmige vedtak:

"Valgstyret tar til etterretning manglende forsegling av valgmateriellet natten mellom 11. og 12. september.

Rapporten fra et enstemmig stemmestyre tas til etterretning. Valgstyret kan ikke se at det er gjort feil som vil påvirke valgresultatet for Sandnes valgkrets."

Valgstyret uttaler at man vil innskjerpe rutiner i samsvar med fremtidige valg - blant annet påse at materiell sendt stemmestyrene er funksjonelt.

Departementets merknader

Departementet viser til forskrift om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre (valgforskriften) § 34 annet ledd som lyder:

"(2) Valgmateriell skal forsegles dersom det i perioder ikke er under direkte oppsyn av valgmyndighetene. Forseglingen skal foretas på en slik måte at ingen får adgang til det forseglede materiellet uten at dette etterlater seg tydelige merker."

Departementet konstaterer at det som skjedde på stemmestedet ikke er i samsvar med bestemmelsen i valgfor-

skriften. Det er imidlertid ikke opplyst noe som tyder på at dette har påvirket valgresultatet. Departementet anbefaler på denne bakgrunn at klagen ikke tas til følge.

Vedtak i riksvalgstyret

Riksvalgstyret slutter seg til departementets vurdering av klagen.

Klage fra Ernst Sneve over gjennomføringen av stortingsvalget ved Sandnes skole i Sør-Varanger tas ikke til følge.

2. KLAGE FRA LINDA RØNNING - ÅS KOMMUNE

Linda Rønning har i brev av 27. august 2005 til Ås kommune klaget over gjennomføring av forhåndsstemmegivningen ved Ås rådhus.

Bakgrunnen for klagen

Klageren mener at de prosedyrene som ble fulgt er et brudd på prinsippet om hemmelig valg. Stemmesedelkonvoluttene ble, sammen med valgkortet, lagt i en oransje vinduskonvolutt. Denne ble deretter lagt i valgurnen. Hun mener at dette gjør det mulig å etterspore hennes og andre stemmegivninger, ved at det lar seg gjøre å koble valgkort og stemmegivning ved behandlingen av stemmene.

Kommunens behandling av klagen

Ås valgstyre har avgitt følgende uttalelse om klagen:

"Etter Ås Valgstyres oppfatning følger den beskrevne håndteringen valglovens § 8-4 og valgforskriftens § 27 om fremgangsmåten ved stemmegivningen, fullt ut.

Ved valgstyrets prøving av forhåndsstemmegivningen ble valgkort og uåpnede stemmesedelkonvolutter skilt. De uåpnede, anonyme stemmesedelkonvoluttene ble deretter lagt i en forseglet urne. Disse ble først åpnet i forbindelse med optellingen. Valgforskriftens § 35 om at det skal være minst to personer tilstede ved åpning av stemmegivninger ble ivaretatt."

Departementets merknader

Departementet viser til forskrift om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre (valgforskriften) § 27 femte ledd annet punktum som lyder:

"Stemmemottaker skal deretter legge stemmesedelkonvoluttene og valgkortet ned i en omslagskonvolutt, lime den igjen og legge den i en forseglet urne i velgerens påsyn."

Valgforskriften § 35 annet punktum fastsetter at det skal være to personer tilstede når forhåndsstemmegivninger åpnes.

Departementet kan ikke se at det er påvist brudd på regelverket når det gjelder mottak og behandling av forhåndsstemmer i Ås kommune, og anbefaler at klagen ikke tas til følge.

Vedtak i Riksvalgstyret

Riksvalgstyret slutter seg til departementets vurdering av klagen.

Klage fra Linda Rønning over gjennomføringen av forhåndsstemmegivningen ved Ås rådhus tas ikke til følge.

3. KLAGE FRA ANNE SIIG MEEN - BALSFJORD KOMMUNE

Anne Siig Meen har i brev av 17. september 2005 til Troms fylkesvalgstyret klaget på gjennomføringen av stortingsvalget ved Storsteinnes rådhus i Balsfjord kommune.

Klagens innhold

Klagen gjelder manglende stemmesedler i stemmeavsluttet ved stemmegivningen søndag.

Klager avga stemme ca. kl. 18. Hun fant da ikke stemmesedler for Kristelig Folkeparti, som hun ønsket å stemme på, i det avsluttet hun gikk inn i. Derimot var Det norske Arbeiderparti representert med to bunkere. Etter kontakt med en valgfunksjonær fant hun stemmeseddel for Kristelig Folkeparti inne i et annet avlukke.

Hun fortalte sin mann om det som hadde hendt. Da han skulle avgi stemme ca. kl. 18,30 manglet - ifølge klageren - stemmesedler for Kristelig Folkeparti i samtlige avlukker (fire i alt). Mens han lette etter stemmesedler, kom en valgfunksjonær med en bunke stemmesedler for Kristelig Folkeparti.

Ifølge klager har to andre velgere opplevd tilsvarende forhold.

Ifølge klager har en valgfunksjonær uttalt at Kristelig Folkepartis stemmesedler manglet i ett av de fire avlukkene i en kort periode. Dette stemmer ikke med klagers egne erfaringer.

Klager ønsker med klagen å påpeke behovet for en gjennomgang av rutinene for opplæring av valgfunksjonærer og gjennomføring av valg.

Kommunens behandling av klagen

Valgstyret har innhentet uttalelse fra stemmestyret om det inntrufne. Stemmestyrets leder har forklart at det ble oppdaget ett tilfelle der stemmesedlene for et parti lå bak stemmeseddelbunken for et annet parti i ett avlukke. Dette ble ordnet av stemmestyrets leder da forholdet ble oppdaget. Det presiseres at dette gjaldt kun ett av fire stemmeavlukker.

Valgstyret har vedtatt at de tar saken til orientering. De peker på at det inntrufne ikke kan antas å ha betydning for valgresultatet.

Departementets merknader

Det er opplyst fra kommunen at stemmesedler for et parti var skjult av et annet partis stemmesedler i en kort periode i ett av de fire stemmeavlukkene. Klageren gir uttrykk for at feilen var mer utbredt. Uansett omfang er dette en feil i forhold til hvordan en feilfri gjennomføring av valget skal skje. Stemmestyret skal inspisere stemmeavlukkene og påse at det til enhver tid er til-

gjengelig stemmesedler for alle godkjente valglister. I praksis er det imidlertid ikke mulig å gjøre dette mellom hver velger.

Det er ikke dokumentert at det som har skjedd førte til at klageren eller andre velgere måtte avgi stemme til et annet parti enn det de ønsket å stemme på.

Departementet finner derfor at det ikke er påvist forhold som har hatt betydning for valgresultatet, og tilrår at klagen ikke tas til følge.

Vedtak i riksvalgstyret

Riksvalgstyret er enig i departementets vurderinger.

Klagen fra Anne Siig Meen i Balsfjord kommune tas ikke til følge.

4. KLAGE FRA LIV ODDNY FJELD - HOLE KOMMUNE

Liv Oddny Fjeld har i brev av 12. september 2005 til valgstyret klaget på at hun ikke var oppført i manntallet for Hole kommune. Hun opplyser å ha flyttet til kommunen fra Oslo 6. januar 2005.

Kommunens behandling av klagen

Kommunen opplyser i brev av 21. september 2005 til klageren at hun er registrert i folkeregisteret med bostedsadresse i Oslo, og at hun derfor ikke er stemmeberettiget i Hole. Kommunen bekrefter på telefon til departementet at dette er bekreftet av folkeregisteret i Oslo.

Departementets merknader

Det følger av valgloven § 2-4 at de som har stemmerett skal manntallsføres i den kommunen der de var folkeregistrert som den 31. mai i valgåret.

Departementet legger til grunn at klagerens flytting fra Oslo til Hole ikke er blitt registrert, og at hun fortsatt er registrert som bosatt i Oslo. Det var følgelig korrekt at hun ikke ble manntallsført i Hole kommune ved årets valg.

Departementet viser til ovenstående, og rår til at klagen ikke tas til følge.

Vedtak i riksvalgstyret

Riksvalgstyret slutter seg til departementets vurderinger.

Klagen fra Liv Oddny Fjeld tas ikke til følge.

5. KLAGE FRA JAN ERIK AAS - NITTEDAL KOMMUNE

Jan Erik Aas har i epost til Stortinget klaget på gjennomføringen av stortingsvalget 2005 i Nittedal.

Klagens innhold

Klageren anfører at forholdene etter hans mening ikke var tilrettelagt for hemmelig valg. Alle partilistene lå samlet på to bord, med fritt innsyn fra andre velgere. Følgelig hadde man ikke anledning til å velge liste i

hemmelighet. Først etter å ha valgt liste kom man til avlukket, der ingen lister var utlagt.

Velgeren følte et sterkt ubehag ved dette.

Kommunens behandling av klagen

Nittedal valgstyre behandlet klagen i møte 19. september 2005. Valgstyret vedtok å oversende klagen til departementet og å vise til valgstyrets vedtak i møte 13.09.05, hvor dette spørsmålet ble behandlet på bakgrunn av en muntlig henvendelse. I henvendelsen ble det gitt uttrykk for de samme synspunkter som i klagen fra Aas.

Kommunen fremhever at folk ble sluppet fram til bordet med stemmesedler en og en, og at det var også slik at man hadde anledning til å ta med seg flere stemmesedler inn i avlukket hvor man valgte stemmeseddel, eventuelt rettet på den og brettet den.

Kommunen mener at valget tilfredsstilte lovens krav når det gjelder at det skal være hemmelig. Imidlertid registrerer kommunen synspunktene og det ubehag som klageren og den nevnte henvendelsen gir uttrykk for. Derfor vedtok valgstyret på sitt møte 13.09.05 følgende:

"Valgstyret vil peke på valglovens § 9-5 (3) første setning: "Velgeren skal i enerom og usett brette sammen stemmeseddelen slik at det ikke er synlig hvilken valgliste velgeren stemmer på". Det betyr at stemmeseddelen må ligge slik at ingen kan se hvilken stemmeseddel en velger tar fra bordene med stemmesedler. Rådmannen bes i god tid før neste valg utarbeide regler for hvordan valglokalene skal innrettes slik at det ikke kan reises tvil om at lovens krav blir oppfylt."

Departementets merknader

Valgloven § 9-5 tredje ledd fastsetter at velgeren i "enerom og usett" skal brette sammen stemmeseddelen slik at det ikke er synlig hvilke valgliste velgeren stemmer på.

Om utlegging av stemmesedler i valglokalet har departementet uttalt følgende i valghåndboken punkt 12.5:

"Stemmesedlene bør fortrinnsvis legges inne i stemmeavlukket, hver godkjente liste stemmesedler i en bunke for seg. Stemmesedlene kan imidlertid også legges ut på ett eller flere bord - hver godkjente listes stemmesedler i en bunke for seg. Det er meget viktig at bordet i så fall er avskjermet på en slik måte at andre som oppholder seg i valglokalet, ikke kan se hvilke stemmesedler velgeren tar."

Den benyttede måten å legge ut stemmesedler på, kan ikke sies å være i direkte strid med lovens ordlyd, men er etter departementets oppfatning ikke i tråd med intensjonene i valgloven.

Etter departementets syn er den ordningen som er beskrevet i brevet fra Nittedal valgstyre - og som ble benyttet ved årets valg - lite egnet til å ivareta kravet om hemmelig valg. Dette fordi bordet med stemmesedler ikke var avskjermet. Å slippe velgerne frem til stemmeseddelbordet en og en kan ikke anses som et fullgodt alternativ til avskjerming selv om velgerne kan ta med seg flere stemmesedler og således skjule

hvilket parti de stemmer på. Det vil kunne oppfattes som lite betryggende av velgere som er opptatt av hemmelig valg. Departementet har merket seg at valgstyret er opptatt av problematikken og forutsetter at man legger opp til bedre rutiner ved fremtidige valg.

Det er ikke opplyst noe på at velgere ikke har avgitt stemme eller stemt annerledes enn de ellers ville ha gjort på grunn av stemmesedlenes plassering i valglokalet.

Departementet tilrår at klagen ikke tas til følge.

Vedtak i riksgvalgstyret

Riksgvalgstyret slutter seg til departementets vurderinger.

Klagen fra Jan Erik Aas tas ikke til følge.

6. KLAGE FRA TORDIS-IRENE MATHIASSEN-MEILLANDI - SKJERVØY KOMMUNE

Tordis-Irene Mathiassen-Meillandi har i brev av 5. september 2005 klaget på gjennomføringen av forhåndsstemmegivningen i Skjervøy kommune.

Klagens innhold

Klagen gjelder to forhold:

1. Valgurnen var ikke forseglet. Urnen var ifølge klageren lukket med 2 knuter med hampetråd og en hengelås. Da velgeren spurte hvorfor urnen ikke var forseglet, svarte kontorsjefen at de kunne forsegle. Han hentet forseglingsvoks og kom ved et uhell til å brenne av tråden overfor knuten. Klageren stiller spørsmål om dette er forsvarlig. Hun reagerte også på at hun ikke fikk ta tilbake stemmegivningen som var lagt ned i urnen.
2. Klageren reiser spørsmål om hun skulle ha skrevet under på en liste etter at hun hadde avgitt stemme. Hun ble ikke tilbudt dette.

Kommunens behandling av klagen

Skjervøy valgstyre bekrefter klagerens fremstilling av det som skjedde i forbindelse med stemmegivningen. På grunnlag av et ønske fra klageren ble urnen forseglet med lakk i klagerens påsyn. Uheldigvis ble tråden som lukke urnen brent av. Tråden ble straks erstattet med ny tråd.

Velgerens krav om å få tilbake stemmegivningen ble avvist.

Valgstyret presiserer at urnen ble oppbevart trygt og sikkert, og at ingen uvedkommende hadde tilgang til urnen.

Departementets merknader

Til klagens punkt 1:

Departementet viser til forskrift om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre (valgforskriften) § 27 femte ledd, som fastsetter at urner som brukes ved forhåndsstemmegivningen skal være "forseglet". Det er

ikke fastsatt nærmere regler om hvordan forseglingen skal være. Bruk av lakk og segl er således ikke påbudt. Det avgjørende må være at urnen er forsvarlig forseglet.

Det er ikke opplyst noe som tyder på at det er skjedd noe ureglementert med innholdet i urnen

Valglovgivningen regulerer ikke direkte hvilket tidspunkt en velger må anses å ha avgitt stemme, og hvor etter det er for sent å ta stemmen tilbake. Etter departementets oppfatning må det likevel anses å følge av lovens system at stemmen er avgitt når den legges ned i urnen.

Til klagens punkt 2:

Valgloven inneholder ikke noe krav om at velgeren skal underskrive på en liste for avgitt forhåndsstemmegivning. Det var derfor etter departementets oppfatning ikke feil at velgeren ikke ble tilbudt å skrive under på at stemmen var avgitt

Departementet anbefaler på denne bakgrunn at klagen ikke tas til følge.

Vedtak i rik valgstyret

Rik valgstyret slutter seg til departementets vurdering av klagen.

Klage fra Tordis-Irene Mathiassen-Meillandi over gjennomføringen av forhåndsstemmegivningen i Skjervøy kommune tas ikke til følge.

7. KLAGE FRA STAN STANCHEFF - OSLO

Stan Stancheff har i brev av 13. september 2005 klaget på gjennomføringen av stortingsvalget i Oslo.

Klagens innhold

Klageren hevder at valget er gjennomført i strid med EMK Art. 6 14 og Tilleggsprotokoll 1 til konvensjonen om beskyttelse av menneskerettigheter og de grunnleggende friheter. Klageren anfører at valget ikke har vært hemmelig, ut fra følgende forhold:

- Stemmeurnene var uplombert
- Valgsedlene var åpne (ikke lagt inn i konvolutt)
- Flere velgere gikk sammen inn i stemmeavlukket
- Velgerne måtte ikke signere i manntallet eller legitimere seg
- Antall opptalte stemmer tilsvarer ikke stemmer som var kryssset av

Klageren krever omvalg.

I samme brev krever klageren også at Stortinget behandler klage på kommunestyrevalget, samt valg av ordfører, i 2003 i Oslo.

Kommunens behandling av klagen

Valgstyret i Oslo skal behandle klagen i møte 27. september. Siden valgstyret ikke har truffet sitt vedtak når rik valgstyret behandler saken, legges administrasjonens saksfremlegg til grunn. Fra dette siteres:

"Det klages på at stortingsvalget 2005 ble gjennomført i strid med den europeiske menneskerettighetskon-

vensjon Art 6 og Art 14 i tilleggsprotokoll til konvensjonen om beskyttelse av menneskerettigheter og de grunnleggende friheter. Klager finner stortingsvalget i Oslo ugyldig og krever omvalg.

Klager anfører at det nye stemmesystemet førte til at det ikke var hemmelig valg. Stemmeurnene var uplomberte og stemmesedlene ble ikke lagt i konvolutt. Flere velgere gikk inn i stemmeavlukket sammen og velgerne måtte ikke signere i manntallet eller legitimere seg. Videre anfører klager at antall opptalte stemmer ikke tilsvarer antall avkryssede velgere. Det opplyses også at klager klagde over de samme forhold ved kommunestyrevalget i 2003.

Det følger av valglovens § 9-8 at alt valgmateriell skal oppbevares og transporteres på betryggende måte. Valgloven stiller ikke krav til at valgurnene skal forsegles i løpet av valgdagen, dette skal kun gjøres etter endt stemmegivning søndag dersom valget foregår over to dager, jf valgforskriftens § 33 og 34. Stemmestyrene har imidlertid et ansvar for at det er etablert betryggende rutiner for oppbevaring av innholdet i valgurnene.

Når det gjelder klagen over åpne stemmesedler (ikke lagt i konvolutt) er dette en endring i valgloven som ble vedtatt av Stortinget. For øvrig vises det til valgforskriftens § 19 (2) der det fremkommer at stemmesedlene som skal brukes på valgtinget produseres på en slik måte at det ikke er mulig å se hva velgeren har stemt etter at stemmeseddelen er brettet sammen. Stemmesedlenes utforming ved stortingsvalget i Oslo tilfredsstiller kravene i valgforskriftens § 19. Sak om stemmesedlenes utforming ved stortingsvalget 2005 ble behandlet i valgstyrets møte 31. mai 2005 sak 19.

Stancheff klager over at det var flere velgere i valgavlukket samtidig. I henhold til valglovens §§ 8-5 (1) og 9-5 (5) "kan velgere som har behov for det, selv be stemmestyret om å få nødvendig hjelp ved stemmegivningen. Velger med alvorlig psykisk eller fysisk funksjonshemning kan selv peke ut en ekstra hjelper blant de personer som er til stede i valglokalet. Stemmestyret skal gjøre hjelperen oppmerksom på at vedkommende har taushetsplikt". Denne endringen i valgloven ble vedtatt 18. april 2005 og er en innstramming av reglene for hjelp i valglokalet fra tidligere valg. Ved gjennomføringen både av forhåndsstemmegivningen og i valglokale på valgdagen ble denne bestemmelsen fulgt. Det var oppslag utenfor valglokale der det fremgikk at reglene for assistanse var endret, og at det ikke var anledning til å være flere i stemmeavlukket samtidig. Dersom en velger ikke ville rette seg etter regelverket ble velgeren avvist. Bystyrets sekretariat har ikke fått tilbakemeldinger på at dette har vært et problem verken ved forhåndsstemmegivningen eller i valglokale.

Det klages også over at velgerne ikke måtte signere i manntallet eller legitimere seg. I henhold til valglovens §§ 8-4 (2) og 9-5 (2) skal valgstyret/valgfunksjonærene sette kryss ved rett navn i manntallet. Valglovens stiller ingen krav til at velgeren skal legitimere seg, men valgfunksjonærene i valglokale kan kreve at en ukjent velger legitimerer seg.

Valgstyret behandlet i møte 16. september 2005 sak 44 valgstyrets møtebok for stortingsvalget 2005. Av møteboken fremkommer det at avviket mellom opptalte stemmer og kryss i manntallet i henhold til stemmestyrenes møtebøker var på 19 flere opptalte stemmer enn kryss i manntallet.

I henhold til valglovens § 13-3 (3) skal Stortinget kjenne stortingsvalget i en kommune ugyldig dersom det er begått feil som antas å ha hatt innflytelse på utfallet av valget, og som ikke er mulig å rette.

De påklagede forhold anses ikke å ha hatt innvirkning på utfallet av valget og direktøren anbefaler valgstyret på denne bakgrunn å ikke ta klagen til følge.

...."

Departementets merknader

Siden klagen ikke er endelig behandlet av valgstyret når riksvalgstyret treffer sitt vedtak, legges administrasjonens saksfremlegg og utredning til grunn.

Departementet har følgende merknader til klagen:

Klagen over stortingsvalget

A. DET NYE STEMMESYSTEMET FØRTE TIL AT DET IKKE VAR HEMMELIG VALG

INNLEDNING

Valgloven § 1-1 fastsetter at lovens formål er å legge til rette for at borgerne ved frie, direkte og hemmelige valg skal kunne velge sine representanter til Stortinget, fylkesting og kommunestyre. Etter departementets syn er valglovens regler på dette punkt fullt ut i tråd med de krav Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen stiller og som klageren henviser til.

Valgsedlene var åpne (ikke lagt inn i konvolutt)

Det er fastsatt i valgloven § 9-5 hvordan stemmegivningen skal foregå i valglokalet på valgdagen. Systemet bygger på at velgeren i enerom og usett skal velge sin stemmeseddel, gjøre ønskede endringer, brette sammen seddelen, ta den med til en valgfunksjonær som stempler den og så selv å legge den i urnen. Når Oslo kommune fulgte dette systemet var det i overensstemmelse med valglovens bestemmelser.

Systemet med stemmegivning uten konvolutt ble for øvrig vedtatt av Stortinget sommeren 2002. Bakgrunnen for endringen var forslag fra Valglovutvalget i NOU 2001:3 *Velgere, valgordning, valgte* som departementet fulgte opp i Ot.prp. nr. 45 (2001-2002) *Om lov om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre*.

Valglovutvalget viser til at det er viktig at prinsippet om hemmelig valg ivaretas ved et system uten stemmeseddelkonvolutt. Utvalget peker på at dette kan sikres gjennom praktiske tiltak som å sørge for en kvaliteten på stemmeseddelpapiret som gjør at stemmeseddelen ikke er gjennomlesbar etter at den er brettet sammen. Stemmesedlene bør også innby til sammenbretting. Videre bør velgerne oppfordres til å brette stemmesedlene. Endelig påpeker utvalget at det er viktig at velgerne selv er påpasselige.

Departementet fulgte som nevnt opp utvalgets forslag overfor Stortinget. I Innst. O. nr. 81 (2001-2002) har Kontroll- og konstitusjonskomiteen ingen særskilt merknad på dette punktet.

En stemmeseddelkonvolutt er ingen nødvendig forutsetning for hemmelig valg. Skal valget bli hemmelig, kreves det imidlertid, som Valglovutvalget peker på, at visse andre forutsetninger er til stede. Stemmesedlene må ikke være gjennomlesbare når de er brettet sammen. Og like viktig er det at velgerne selv er påpasselige med å sikre hemmelighold for sin stemme ved å brette stemmeseddelen på riktig måte.

Etter departementets syn var det ingen ting å utsette på stemmesedlene som Oslo kommune brukte.

B. STEMMEURNENE VAR UPLOMBERTE

Det er ikke et krav etter valgloven at stemmeurnene skal være plombert i stemmelokalet. Grunnen er at når urnen er full, skal det være mulig å tømme innholdet over i en større oppbevaringsenhet. Valgloven bygger ellers på at de valgfunksjonærer som personlig er til stede i valglokalet utgjør en garanti for at det ikke skal forekomme fusk. De er flere sammen og skal kontrollere hverandre. De skal eksempelvis overvåke at urner ikke åpnes i den hensikt å se hva velgere har stemt.

Derimot er det påkrevd med forsegling når valgmaterieell skal fraktes, for eksempel mellom stemmestedet og valgstyrets lokaler. Hensynet plomberingen skal ivareta er sikkerhet for at det ikke skjer noe ureglementert med innholdet i urnen. Det er ikke stilt av hensyn til hemmelig valg.

C. FLERE VELGERE GIKK SAMMEN INN I STEMMEAVLUKKET

Klageren har ikke utdypet sin anførsel eller angitt nærmere i hvilke tilfelle det var flere velgere inne i avlukket samtidig.

Valgloven § 9-5 femte ledd fastsetter at en velger som har behov for det, selv kan be stemmestyret om nødvendig hjelp ved stemmegivningen. Dersom velgeren har en alvorlig psykisk eller fysisk funksjonshemming, kan han/hun kan i tillegg peke ut en ekstra hjelper blant de som er til stede i valglokalet. En representant for stemmestyret skal *alltid* være med inn i avlukket når velgeren har behov for assistanse, og det er velgeren selv som skal ta initiativ for å få hjelp. Departementet viser til valgstyrets redegjørelse der det fremgår at det ikke er rapportert om brudd på reglene på dette området.

D. VELGERNE MÅTTE IKKE SIGNERE I MANNTALLET

Valgloven § 9-5 annet ledd første punktum fastsetter at stemmestyret skal sette et kryss i manntallet. Velgeren skal ikke signere i manntallet.

E. VELGERNE MÅTTE IKKE LEGITIMERE SEG

Valgloven § 9-5 annet ledd annet punktum fastsetter at stemmestyret kan kreve at en ukjent velger legitimerer seg. Det er ikke fastsatt nærmere krav til legitimsjon i loven. Det avgjørende er at stemmestyret må være sikker på at velgeren er den vedkommende sier seg å være.

F. OPPTALTE STEMMESEDLER SAMSVARER IKKE MED ANTALL AVKRYSSEDE VELGERE

Klager har anført at antall opptalte stemmer ikke tilsvare antall stemmer som var krysset av. Klageren har ikke utdypet sin anførsel eller angitt nærmere hvilke tall som ikke stemmer overens.

Valgstyret har i møte konstatert at det er opptalt 19 flere stemmesedler enn det er satt kryss i manntallet. Denne uoverensstemmelsen er uten betydning for resultatet av valget i Oslo.

Departementet vil tilrå at klagen over stortingsvalget ikke tas til følge.

Klager over kommunevalget i 2003

Klageren fremsatte i 2003 klage over kommunestyrevalget og valg av ordfører i Oslo. Klagen over kommunestyrevalget ble behandlet av departementet og ikke tatt til følge ved brev av 27. oktober 2003, da det ikke var dokumentert feil som kunne ha betydning for utfallet av valget i Oslo. Klagen over ordførervalget ble avvist ved brev av 7. november 2003 fra Oslo kommune, fordi klageren ikke ble ansett å ha klagerett. Det er de samme klagenes som fremsettes på nytt.

Departementet viser til at riksvalegstyrets og Stortingets kompetanse etter valgloven er begrenset til å vurdere forhold i tilknytning til stortingsvalg, jf. valgloven §§ 13-1 og 13-3. De to klagenes foreslås derfor avvist på formelt grunnlag.

Vedtak i riksvalegstyret

1. Klage fra Stan Stancheff over stortingsvalget i Oslo tas ikke til følge.
2. Klage fra Stan Stancheff over kommunestyrevalget og ordførervalget i Oslo i 2003 avvises.

8. KLAGE FRA TROMS RØD VALG-ALLIANSE, V/JENS INGVALD OLSEN - TROMSØ KOMMUNE

Klagens innhold

Troms Rød Valgallianse (RV) v/Jens Ingvald Olsen har i brev av 5. september 2005 til fylkesvalgstyret bedt om at det blir vurdert om en aksjon iverksatt av Fremskrittspartiet (FrP) i Troms er i samsvar med valgreglene i Norge. I brevet hevdes det at FrP betaler kr 200 til personer som fyller bensin på bilen sin.

RV ber også om at brevet blir oversendt til ledelsen for OSSEs valgobservatører som var Norge i forbindelse med stortingsvalget.

Troms FrP har i brev av 15. september gitt tilsvar til RVs klage. Det opplyses at de har gitt et tilbud til bilistene om å refundere det de måtte betale for bensinen utover kr 8 pr. liter. Tilbudet ble gitt alle bilister, og det var ikke knyttet noen betingelser til det.

Departementets merknader

Valgloven § 13-1 åpner adgang til å klage over "forhold i forbindelse med forberedelsen og gjennomføringen av stortingsvalget". Etter departementets oppfatning er klageadgangen begrenset til å gjelde forhold valgmyndighetene - lokalt eller sentralt - har ansvaret for. Partienes valgkampaksjoner faller utenfor området for valglovens klageregler, med mindre det kan dokumenteres at de er koblet til feil valgmyndighetene har begått i forhold til de plikter de er pålagt. Det er etter departementets oppfatning politiet og påtalemyndighetene - og i siste instans domstolene - som må avgjøre om det foreligger brudd på straffelovens bestemmelser om valgfusk o.l.

På denne bakgrunn vil departementet tilrå at klagen avvises da den gjelder forhold som ikke kan påklages.

Vedtak i riksvalegstyret

Riksvalegstyret slutter seg til departementets vurdering av klagen.

Klagen fra Troms RV over Troms FrPs aksjon der de refunderer en del av bilistenes bensinutgifter, avvises.

9. KLAGE FRA HANNE VICTORIA HØLAAS - TROMSØ KOMMUNE

Hanne Victoria Hølaas har i brev av 15. september 2005 til Troms fylkesvalgstyre påklaget gjennomføringen av stortingsvalget ved Stakkevollan skole, Tromsø.

Klagens innhold

Klager har en kombinert syns- og hørselshemming, og er derfor avhengig av assistanse i stemmeavlukket. Det forhold at hennes ledsager ikke fikk bistå henne uten at en valgfunksjonær var til stede inne i avlukket ble en ekstra stressfaktor som forsterket hennes opplevelse av utrygghet og mangel på mulighet til å gjennomføre et hemmelig valg. Hennes generelle oppfatning av stemmelokalet var kaos og stor trengsel.

Av plassmangel inne i stemmeavlukket valgte hun å forholde seg kun til valgfunksjonæren. Hun mener valgfunksjonæren avslørte manglende formidlings-evne når det gjaldt tilrettelegging for stemmegivningen, noe som førte til at hun avga stemme til et annet parti enn det hun ønsket å stemme på. Hun mener at valgfunksjonæren viste at hun skulle ta stemmeseddelen som befant seg *under* partinavnet og ikke *over*.

Etter å ha avlagt stemmen, oppdaget hun at hun at hun hadde benyttet feil stemmeseddel. Dette fordi hun hadde tatt med seg en ekstra seddel fra den samme bunken som hun benyttet seg av. Hun bad om å få bytte stemmeseddel, men dette ble ikke imøtekommet fra stemmestyrets side. Det eneste de kunne gjøre, var å sende en merknad til valgstyret, en merknad som ikke kunne etterkommes.

Hun ønsker nå å få endret sin stemme slik at den blir registrert for det partiet hun ville ha stemt på.

Kommunens behandling av klagen

Klagen har vært forelagt Tromsø kommune. I brev av 21. september 2005 til fylkesvalgstyret uttaler kommunen:

"Klagen har vært forelagt stemmestyret i krets 06 Stakkavollan og vedkommende medlem av stemmestyret som møtte velgeren har forklart at velgeren ble tilbudt hjelp da hun ankom valglokalet. Stemmestyrets representant var med velgeren inne i stemmeavlukket og førte velgerens hånd over stemmeseddelkassetten for å "vise" plasseringen av stemmesedlene. Velgeren ønsket deretter å gjennomføre valghandlingen på egen hånd, hvoretter stemmestyrets representant gikk ut av stemmeavlukket. Velgeren avga sin stemme og forlot valglokalet.

Senere samme dag møtte velgeren på nytt opp i valglokalet og ønsket å få stemme om igjen da hun mente å ha tatt feil stemmeseddel ved stemmegivningen. Dette ble avvist av stemmestyret."

For øvrig peker kommunen på at samtlige stemmelokaler i kommunen har minst ett stemmeavlukke som er utstyrt med stemmeseddelkassetter merket med blindeskrift av den typen som leveres av Blindeforbundet.

Departementets merknader

Det følger av valgloven § 9-5 femte ledd at velger som har behov for det, kan be stemmestyret om å få nødvendig hjelp ved stemmegivningen. Velgere som lider av alvorlig psykisk eller fysisk funksjonshemming kan i tillegg til en representant for stemmestyret peke ut en hjelper blant de som er til stede i lokalet.

I situasjoner hvor informasjon skal formidles, kan det oppstå misforståelser. Dette synes å være tilfelle i denne saken, hvilket er å beklage. Departementet kan, ut fra det som er beskrevet, ikke se at valgfunksjonæren har opptrådt i strid med regelverket.

Når en stemmeseddel er stemplet og lagt i urnen, er det ikke adgang til å ta den ut. Det er heller ikke adgang til å gjøre endringer mht antall opptalte stemmesedler på grunnlag av ønske fra en velger.

Departementet anbefaler at klagen ikke tas til følge.

Vedtak i rik valgstyret

Rik valgstyret er enig i departementets vurderinger av klagen.

Klagen fra Hanne Victoria Hølaas i Tromsø kommune tas ikke til følge.

10. KLAGE FRA GRO EVENSEN - OSLO KOMMUNE

Gro Evensen har i e-post av 12. september 2005 klaget på gjennomføringen av stortingsvalget ved Hellerud videregående skole i Oslo kommune.

Bakgrunnen for klagen

Det klages over den nye valgordningen der stemmeseddelkonvolutten er fjernet og erstattet med at stemmeseddelen skal brettes. Klageren mener at dette fører til at valget dermed ikke blir hemmelig. Hun hevder også at det ikke ble gitt skikkelig informasjon om den nye valgordningen da hun avga sin stemme, og som en følge av dette brettet klager stemmeseddelen feil slik at listens navn var synlig.

Kommunens behandling av klagen

Valgstyret i Oslo skal behandle klagen i møte 27. september. Siden valgstyret ikke har truffet sitt vedtak når rik valgstyret behandler saken, legges administrasjonens saksfremlegg til grunn. Fra dette siteres:

"Bystyrets sekretariat har vært i kontakt med inspektør på Hellerud videregående skole og det opplyses at en representant for stemmestyret til enhver tid var plassert ved inngangen for å orientere om den nye organiseringen av valget som ble benyttet første gang i 2003. Ved inngangen var det dessuten utplassert to store plakater med orientering om at stemmeseddelkonvolutter ikke lenger skulle brukes og at stemmesedlene skulle brettes og stemples. I 2003 var det betydelige problemer i forbindelse med brette av sedlene, men ved

årets valg gikk det greit. På Hellerud videregående skole ble det ikke registrert velgere som hadde problemer med å forstå orienteringen fra stemmestyret og plakattekstene.

Fra statlig og kommunalt hold har det, i forkant av valgdagen, vært omfattende informasjon på TV, i aviser og i husstandsbrosjyrer om valgordningen og om hvordan velgerne skal brette stemmesedler.

I henhold til valglovens § 13-3 (3) skal Stortinget kjenne stortingsvalget i en kommune eller i et fylke ugyldig hvis det er begått feil som antas å ha hatt innflytelse på utfallet av valget, og som det ikke er mulig å rette.

På bakgrunn av ovennevnte anses de påklagede forhold ikke å ha hatt noen innvirkning på mandatfordelingen. Direktøren anbefaler valgstyret å ikke ta klagen til følge."

Departementets merknader

Valgloven § 1-1 fastsetter at lovens formål er å legge til rette for at borgerne ved frie, direkte og hemmelige valg skal kunne velge sine representanter til Stortinget, fylkesting og kommunestyret. Det følger av valgloven § 9-5 hvordan stemmegivningen skal foregå i valglokalet på valgdagen. Systemet bygger på at velgeren i en-rom og usett skal velge sin stemmeseddel, gjøre ønskede endringer, brette sammen seddelen, ta den med til en valgfunksjonær som stempler den og så selv å legge den i urnen. Når Oslo kommune fulgte dette systemet var det i overensstemmelse med valglovens bestemmelser.

Systemet med stemmegivning uten konvolutt ble vedtatt av Stortinget sommeren 2002. Bakgrunnen for endringen var forslag fra Valglovutvalget i NOU 2001:3 *Velgere, valgordning, valgte* som departementet fulgte opp i Ot.prp. nr. 45 (2001-2002) *Om lov om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyret*.

Valglovutvalget viser til at det er viktig at prinsippet om hemmelig valg ivaretas ved et system uten stemmeseddelkonvolutt. Utvalget peker på at dette kan sikres gjennom praktiske tiltak som å sørge for en kvalitet på stemmeseddelpapiret som gjør at stemmeseddelen ikke er gjennomlesbar etter at den er brettet sammen. Stemmesedlene bør også innby til sammenbrette. Videre bør velgerne oppfordres til å brette stemmesedlene. Endelig påpeker utvalget at det er viktig at velgerne selv er påpasselige.

Departementet fulgte som nevnt opp utvalgets forslag overfor Stortinget. I Innst. O. nr. 81 (2001-2002) har Kontroll- og konstitusjonskomiteen ingen særskilt merknad på dette punktet.

En stemmeseddelkonvolutt er ingen nødvendig forutsetning for hemmelig valg. Skal valget bli hemmelig, kreves det imidlertid, som Valglovutvalget peker på, at visse andre forutsetninger er til stede. Stemmesedlene må ikke være gjennomlesbare når de er brettet sammen. Og like viktig er det at velgerne selv er påpasselige med å sikre hemmelighold for sin stemme ved å brette stemmeseddelen på riktig måte.

Etter departementets syn var det ingenting å utsette på stemmesedlene som Oslo kommune brukte.

Valgloven har ingen regler om hvordan informasjon om valgavviklingen skal finne sted. I forkant av valgdagen har det både fra statlig og kommunalt hold vært

omfattende valginformasjon på TV og i aviser. Alle landets husstander har også mottatt en brosjyre om valgordningen og hvordan stemmeseddelen skal brettes.

Som Oslo kommune påpeker ble det også informert om ordningen i valglokalet. I tillegg var det på hver enkelt stemmeseddel en anvisning på hvor man skulle brette seddelen og brettstedet var falsket. Plasseringen av stempelfeltet på baksiden av stemmeseddelen var også en indikator på hvordan stemmeseddelen skulle brettes.

På bakgrunn av den omfattende informasjon som er kommet fra både statlige og kommunale myndigheter om hvordan stemmegivningen foregår på valgdagen, bør velgerne ha hatt gode muligheter til å tilegne seg den nødvendige kunnskap om ordningen. Departementet vil understreke at velgerne også har et ansvar for å følge med på den informasjon som blir gitt.

Departementet kan ikke se at valgloven ikke er blitt fulgt i dette tilfellet. På denne bakgrunn anbefales det at klagen ikke tas til følge.

Vedtak i riksvalgstyret

Riksvalgstyret slutter seg til departementets vurdering av klagen.

Klage fra Gro Evensen over gjennomføringen av stortingsvalget ved Hellerud videregående skole i Oslo tas ikke til følge.

11. KLAGE FRA GEIR HAUGE - OSLO KOMMUNE

Geir Hauge har i brev av 14. september 2005 klaget på gjennomføringen av stortingsvalget i Oslo kommune.

Bakgrunnen for klagen

Det klages over at velgere som ikke avgir stemme ikke blir informert og da ikke har muligheten til å kontrollere at det er satt kryss ved korrekt velger i manntallet. Det klages også over at stemmeberettigede som avgir stemme ikke har anledning til å kontrollere at denne stemmen er talt opp riktig. Klager mener samfunnet er gjennomsyret av korrupsjon og kriminalitet, og blir stadig mer komplisert på grunn av den teknologiske utviklingen, dette kan innebære at valgfusk ikke oppdages. Det opplyses også at klager klagde over de samme forhold ved kommunestyrevalget i 2003.

Kommunens behandling av klagen

Valgstyret i Oslo skal behandle klagen i møte 27. september. Siden valgstyret ikke har truffet sitt vedtak når riksvalgstyret behandler saken, legges administrasjonens saksfremlegg til grunn. Fra dette siteres:

"I henhold til valglovens §§ 8-4 (2) og 9-5 (2) skal valgstyret/valgfunksjonær sette kryss ved rett navn i manntallet. Stemmeholder ved forhåndsstemmegivningen skal påse at det fremkommer av stemmegivningen hvem velgeren er, valgfunksjonærene i valglokalene kan kreve at en ukjent velger legitimerer seg slik at man sikrer at det er satt kryss ved rett navn i mann-

tallet. Bystyrets sekretariat har ikke mottatt melding om at det har vært knyttet problemer til avkryssingen i manntallet, eller at det har vært satt kryss ved feil navn i manntallet.

I henhold til valglovens § 10-7 skal valgstyret føre protokoll - valgstyrets møtebok - i forbindelse med forberedelse og gjennomføring av valg. I tillegg skal fylkesvalgstyrets protokoll føres i forbindelse med stortingsvalg. Valgoppgjøret for Oslo kommune ble godkjent i valgstyrets møte den 16. september 2005 sak 44 og 45. Valgoppgjøret for Oslo kommune blir kontrollert av Fylkesmannen i Oslo og Akershus, som sender sin protokoll til Stortinget og riksvalgstyret.

I henhold til valglovens § 13-3 (3) skal Stortinget kjenne stortingsvalget i en kommune ugyldig dersom det er begått feil som antas å ha hatt innflytelse på utfallet av valget, og som ikke er mulig å rette.

De påklagede forhold anses ikke å ha hatt noen innvirkning på utfallet av valget og direktøren anbefaler valgstyret på denne bakgrunn å ikke ta klagen til følge."

Departementets merknader

Klager har ikke selv avgitt stemme, men klager fordi han mener at det er mulig å jukse ved å utgi seg for andre og ved å bytte ut avgitte stemmesedler til et parti med stemmesedler til et annet parti. Klager viser ikke til noen konkrete eksempler hvor dette skal ha skjedd.

Etter valgloven §§ 8-4 (3) og 9-5 (2) kan valgmyndighetene kreve at en velger legitimerer seg. Det er således ikke etter loven en plikt for velgere å legitimere seg for å avgi stemme. Det er stemmemottakerne som etter en konkret vurdering i det enkelte tilfelle må vurdere om velgeren har godtgjort sin identitet.

Prosedyrene for opptelling av stemmesedler, som blant annet innebærer at stemmestyreleder og valgfunksjonærer kontrollerer hverandre, skal sikre at utbytting av stemmesedler ikke skal kunne foregå.

Det er ikke dokumentert, eller forsøkt dokumentert, at det er skjedd noe uregelmessig i tråd med klagerens anførsler ved valget i Oslo.

På denne bakgrunn anbefaler departementet at klagen ikke tas til følge.

Vedtak i riksvalgstyret

Riksvalgstyret slutter seg til departementets vurdering av klagen.

Klage fra Geir Hauge over gjennomføringen av stortingsvalget i Oslo tas ikke til følge.

12. KLAGE FRA OVE VIRIK JØRGENSEN - HVALER KOMMUNE

Ove Virik Jørgensen har i brev av 13. september 2005 klaget på gjennomføringen av stortingsvalget ved Åttekanten skole i Hvaler kommune.

Bakgrunnen for klagen

Klagen gjelder det forhold at det manglet en bunke med stemmesedler for Fremskrittspartiet i et stemmeavlukke ved Åttekanten skole valgdagen, da velgeren kom inn i stemmeavlukket. Etter litt leting fant en representant for stemmestyret én stemmeseddel for Fremskrittspartiet i en annen bunke og ga denne til kla-

geren. Klageren ventet på at det skulle komme en ny bunke med stemmesedler for Fremskrittspartiet. Da dette ikke skjedde, fikk han, da han ba om påfyll, beskjed om at han klarte seg med den ene stemmeseddelen for Fremskrittspartiet. Først etter at klager påpekte at det dermed ikke ble et hemmelig valg for hans vedkommende, fikk han utlevert en bunke med stemmesedler for Fremskrittspartiet.

Kommunens behandling av klagen

Hvaler kommune anfører at det aktuelle stemmelokalet hadde to klasserom. Det ene klasserommet var valglokale med to stemmeavlukker. Det andre klasserommet fungerte som venterom og også i dette rommet lå det stemmesedler for alle partier. Det var ikke flere enn maksimum to velgere samtidig i klasserommet som fungerte som valglokale. Dette var også tilfelle i herværende sak. Stemmestyret fylte opp stemmeavluksene med stemmesedler kontinuerlig. I tillegg lå det blanke stemmesedler som kunne nyttes til å påføre ønsket parti.

Ifølge Hvaler kommune er det ikke mulig å dokumentere årsaken til at det bare var én stemmeseddel for Fremskrittspartiet i klagerens stemmeavlukke. Det anføres likevel at ca. 1/3 del av stemmene i Hvaler kommune ble gitt til Fremskrittspartiet. Av denne grunn kan det være at stemmesedlene for dette partiet ble raskere omsatt, enn for de øvrige partiene.

Kommunen anfører videre at klageren hadde mulighet til å nytte det andre stemmeavluksket i valglokalet. I dette stemmeavluksket var det flere stemmesedler for Fremskrittspartiet. Dette stemmeavluksket var ledig etter at klagerens ektefelle hadde gått til valgurnen. I tillegg hadde velgeren mulighet til å nytte en blank stemmeseddel og skrive navnet på det partiet han ønsket å gi sin stemme. Kommunen kan derfor ikke se at valglovens bestemmelser om hemmelig valg ikke ble oppfylt for klageren.

Valgstyret i Hvaler kommune vedtok i sitt telefonmøte 22. september 2005 at valgstyret tar til etterretning situasjonen som oppstod for velgeren. Kommunen vil legge til rette for at slike situasjoner ikke skal gjenta seg ved gjennomføring av fremtidige valg.

Departementets merknader

Det følger av valgloven § 1-1 at formålet med loven er å legge forholdene til rette for at borgerne skal kunne avgi sin stemme uten at andre blir kjent med deres stemmegivning. Prinsippet om hemmelig valg er helt grunnleggende i vår valglovgivning. Etter valgloven § 9-5 skal velgeren i enerom og usett brette sammen stemmeseddelen slik at det ikke er synlig hvilken valgliste velgeren stemmer på.

For at lovens bestemmelse om hemmelige valg skal oppfylles, er det nødvendig at stemmestyret hele tiden passer på at alle stemmeavlukskene har et tilstrekkelig antall med stemmesedler for alle de politiske partiene som stiller til valget, slik at hver enkelt velgers valg av stemmeseddel blir hemmelig. En velger skal ikke komme i den situasjon at vedkommende må insistere på å få fylt opp avluksket med stemmesedler for alle de

politiske partiene. Den situasjonen som oppstod da klageren skulle avgi sin stemme synes unødvendig og burde latt seg ordne uten noen kommentarer fra stemmestyrets representanter. Det er imidlertid ikke opplyst noe som tyder på at dette har påvirket valgresultatet. Departementet anbefaler på denne bakgrunn at klagen ikke tas til følge.

Vedtak i riksvalgstyret

Riksvalgstyret slutter seg til departementets vurdering av klagen.

Klage fra Ove Virik Jørgensen over gjennomføringen av stortingsvalget ved Åttekanten skole i Hvaler tas ikke til følge.

13. KLAGER FRA MAY-BRITT TREIDER OG KAREN ELISABETH CHRISTOFFERSEN - ULLENSAKER KOMMUNE

May-Britt Treider har i epost av 14. september 2005 klaget på avviklingen av stortingsvalget i Ullensaker kommune.

Karen Elisabeth Christoffersen har i brev av 15. september 2005 klaget på avviklingen av stortingsvalget i Ullensaker kommune.

Begge klagenes gjelder det samme forholdet, og departementet foreslår at de behandles samlet.

Klagenes innhold

Klagenes går på det forhold at det skal være mulig for uvedkommende å gå bak dem som er inne i stemmeavlukskene og se hva de stemmer.

Kommunens behandling av klagen

Det opplyses at de stemmeavlukskene det klages på er overtatt fra Oslo kommune. Avlukskene er i tre og består to vegger som utgjør en trekant. Det er ikke gardin på avlukskene. Kommunen innrømmer at dersom avlukskene settes i en lang rekke, kan det forekomme noen kan gå bak en person som er i gang med sin valgbehandling. Plasseres avlukskene to og to med gang imellom, skal dette ikke kunne forekomme.

Kommunen opplyser at avlukskene ble brukt på fire av stemmestedene i kommunen, men at det bare er fra to stemmesteder man har fått klage. Det opplyses videre at både på Jessheim og Kløfta var det avlukker med gardin rundt hele, slik at de som ønsket det kunne benyttet disse. Ifølge stemmestyret ved ett av de aktuelle stemmestedene ble disse i liten grad benyttet av velgerne. Velgerne fikk informasjon fra valgfunksjonærene om hvilke avlukker som kunne brukes. De fleste valgte å bruke de avlukskene som ikke var fullstendig avskjermet.

Departementets merknader

Valgloven § 9-5 fastsetter at velgeren skal brette sammen stemmeseddelen "i enerom og usett".

Om plasseringen av stemmesedlene og utformingen av stemmeavlukskene har departementet bl.a. uttalt i veiledning som er lagt ut på Internett:

"Det følger av valgloven at velgerne skal få avgi stemme i enerom og usett. Dette kravet tilfredsstilles enklest ved å legge stemmesedlene i et eget stemmeavlukke med forheng/gardin som kan trekkes for, slik at velgerne kan velge den stemmeseddelen de ønsker å benytte og brette denne uten at noen får innsyn. Stemmesedlene kan alternativt legges ut på et stemmesedelbord. Dette bordet må da sikres mot innsyn fra andre, på tilsvarende måte som om stemmesedlene hadde ligget inne i et avlukke.

Dersom det blir benyttet stemmeavlukker hvor en ikke kan trekke for et forheng for å hindre innsyn, må disse i så fall plasseres slik i lokalet at innsyn hindres på tilsvarende måte som om det var benyttet forheng. Dette kan oppnås ved å plassere avlukkene for eksempel inne i et hjørne med åpningen inn. Et annet alternativ er å plassere avlukkene så nærme veggen at det ikke er mulig for andre å gå bak dem.

..."

På grunnlag av det som er opplyst, finner departementet at plasseringen av stemmeavlukkene noe man-

gelfull med hensyn til å sikre hemmelig valg. Mangel-full plassering av avlukkene kan imidlertid avhjelpest ved tilstrekkelig tilsyn fra valgfunksjonærene i valglokalet. Det er ikke opplyst at noen velgere faktisk har gått bak avlukkene, bare at dette var mulig.

Det er ikke kommet frem opplysninger som tyder på at plasseringen av stemmeavlukkene har ført til at velgere er blitt forhindret fra å stemme, eller har stemt annerledes enn de ellers ville gjort. Plasseringen av stemmeavlukkene synes derfor ikke å ha hatt betydning for valgresultatet.

Departementet tilrår at klagen ikke tas til følge.

Vedtak i riksvalgstyret

Riksvalgstyret slutter seg til departementets vurderinger.

Klagene fra May-Britt Treider og Karen Elisabeth Christoffersen tas ikke til følge.

Vedlegg 1.2

Fylkesvalgstyrenes valgoppjør for fordeling av de 150 distriktsmandatene

AUST-AGDER FYLKE

3 distriktsmandater

Divisjon med	Stemmer	1,4	3	5
Det norske Arbeiderparti	16 987	I 12 133	III 5 662	3 397
Fremskrittspartiet	14 641	II 10 457	4 880	
Kristelig Folkeparti	7 452	5 322		
Høyre	7 436	5 311		
Sosialistisk Venstreparti	4 560	3 257		
Venstre	3 158	2 255		
Senterpartiet	3 093	2 209		
Pensjonistpartiet	489	349		
Rød Valgallianse	269	192		
Kystpartiet	174	124		
Kristent Samlingsparti	157	112		
Abort-motstandernes liste	130	92		
Demokratene	65	46		

Det norske Arbeiderparti får mandat nr. 1 og 3.
 Fremskrittspartiet får mandat nr. 2.

VEST-AGDER FYLKE**5 distriktsmandater**

Divisjon med	Stemmer	1,4	3	5
Fremskrittspartiet	21 609	I 15 435	V 7 203	4 321
Det norske Arbeiderparti	21 590	II 15 421	7 196	
Kristelig Folkeparti	17 057	III 12 183	5 685	
Høyre	13 266	IV 9 475	4 422	
Sosialistisk Venstreparti	5 884	4 202		
Venstre	4 891	3 493		
Senterpartiet	3 812	2 722		
Pensjonistpartiet	452	322		
Rød Valgallianse	317	226		
Demokratene	312	222		
Kristent Samlingsparti	270	192		
Kystpartiet	259	185		
Miljøpartiet De Grønne	214	152		
Abort-motstandernes liste.....	175	125		
Pilsens Samlingspartis liste	65	46		
Norges Kommunistiske Parti	46	32		

Fremskrittspartiet får mandat nr. 1 og 5.
 Det norske Arbeiderparti får mandat nr. 2.
 Kristelig Folkeparti får mandat nr. 3.
 Høyre får mandat nr. 4.

AKERSHUS FYLKE**15 distriktsmandater**

Divisjon med	Stemmer	1,4	3	5	7	9	11
Det norske Arbeiderparti	87 702	I 62 644	IV 29 234	VII 17 540	XI 12 528	XIII 9 744	7 972
Fremskrittspartiet	67 411	II 48 150	V 22 470	X 13 482	XIV 9 630	7 490	
Høyre	59 181	III 42 272	VI 19 727	XII 11 836	XV 8 454	6 575	
Sosialistisk Venstreparti	22 555	VIII 16 110	7 518				
Venstre	21 834	IX 15 595	7 278				
Senterpartiet	11 328	8 091					
Kristelig Folkeparti	11 212	8 008					
Rød Valgallianse	2 269	1 620					
Pensjonistpartiet	2 102	1 501					
Kystpartiet	559	399					
Miljøpartiet De Grønne	480	342					
Abort-motstandernes liste	265	189					
Kristent Samlingsparti	250	178					
Demokratene	132	94					
Reformpartiet	37	26					

Det norske Arbeiderparti får mandat nr. 1, 4, 7, 11 og 13.

Fremskrittspartiet får mandat nr. 2, 5, 10 og 14.

Høyre får mandat nr. 3, 6, 12 og 15.

Sosialistisk Venstreparti får mandat nr. 8.

Venstre får mandat nr. 9.

BUSKERUD FYLKE**8 distriktsmandater**

Divisjon med	Stemmer	1,4	3	5	7	9
Det norske Arbeiderparti	50 688	I 36 205	III 16 896	VI 10 137	VIII 7 241	5 632
Fremskrittspartiet	33 697	II 24 069	V 11 232	6 739		
Høyre	21 106	IV 15 075	7 035			
Sosialistisk Venstreparti	10 201	VII 7 286	3 400			
Senterpartiet	8 926	6 375				
Venstre	7 185	5 132				
Kristelig Folkeparti	6 116	4 368				
Rød Valgallianse	909	649				
Pensjonistpartiet	481	343				
Kystpartiet	340	242				
Miljøpartiet De Grønne	169	120				
Norges Kommunistiske Parti	107	76				
Demokratene	106	75				

Det norske Arbeiderparti får mandat nr. 1, 3, 6 og 8.

Fremskrittspartiet får mandat nr. 2 og 5.

Høyre får mandat nr. 4.

Sosialistisk Venstreparti får mandat nr. 7.

FINNMARK FYLKE**4 distriktsmandater**

Divisjon med	Stemmer	1,4	3	5
Det norske Arbeiderparti	14 937	I 10 669	II 4 979	2 987
Fremskrittspartiet	6 564	III 4 688	2 188	
Sosialistisk Venstreparti	4 768	IV 3 405	1 589	
Høyre	3 439	2 456		
Senterpartiet	2 263	1 616		
Kystpartiet	1 605	1 146		
Kristelig Folkeparti	1 495	1 067		
Venstre	826	590		
Samefolkets Parti	659	470		
Rød Valgallianse	303	216		
Norges Kommunistiske Parti	87	62		
Kristent Samlingsparti	74	52		
Demokratene	27	19		

Det norske Arbeiderparti får mandat nr. 1 og 2.
 Fremskrittspartiet får mandat nr. 3.
 Sosialistisk Venstreparti mandat nr. 4.

HEDMARK FYLKE**7 distriktsmandater**

Divisjon med	Stemmer	1,4	3	5	7	9
Det norske Arbeiderparti	50 484	I 36 060	II 16 828	IV 10 096	VI 7 212	5 609
Fremskrittspartiet	18 717	III 13 369	6 239			
Senterpartiet	11 304	V 8 074	3 768			
Sosialistisk Venstreparti	9 650	VII 6 892	3 216			
Høyre	8 845	6 317				
Venstre	3 965	2 832				
Kristelig Folkeparti	3 519	2 513				
Pensjonistpartiet	2 492	1 780				
Rød Valgallianse	560	400				
Kystpartiet	233	166				
Norges Kommunistiske Parti	100	71				
Kristent Samlingsparti	87	62				
Demokratene	49	35				

Det norske Arbeiderparti får mandat nr. 1, 2, 4 og 6.

Fremskrittspartiet får mandat nr. 3.

Senterpartiet får mandat nr. 5.

Sosialistisk Venstreparti får mandat nr. 7.

HORDALAND FYLKE**14 distriktsmandater**

Divisjon med	Stemmer	1,4	3	5	7	9
Det norske Arbeiderparti	72 986	I 52 132	IV 24 328	VII 14 597	XII 10 426	8 109
Fremskrittspartiet	57 966	II 41 404	V 19 322	XI 11 593	8 280	
Høyre	42 902	III 30 644	VIII 14 300	XIV 8 580	6 128	
Kristelig Folkeparti	22 982	VI 16 415	7 660			
Sosialistisk Venstreparti	19 615	IX 14 010	6 538			
Venstre	18 407	X 13 147	6 135			
Senterpartiet	13 169	XIII 9 406	4 389			
Rød Valgallianse	9 000	6 428				
Kystpartiet	1 439	1 027				
Pensjonistpartiet	985	703				
Demokratene	537	383				
Kristent Samlingsparti	464	331				
Abort-motstandernes liste	439	313				
Miljøpartiet De Grønne	388	277				
Norges Kommunistiske Parti	142	101				
Det Liberale Folkepartiet	109	77				

Det norske Arbeiderparti får mandat nr. 1, 4, 7 og 12.

Fremskrittspartiet får mandat nr. 2, 5 og 11.

Høyre får mandat nr. 3, 8 og 14.

Kristelig Folkeparti får mandat nr. 6.

Sosialistisk Venstreparti får mandat nr. 9.

Venstre får mandat nr. 10.

Senterpartiet får mandat nr. 13.

MØRE OG ROMSDAL FYLKE**8 distriktsmandater**

Divisjon med	Stemmer	1,4	3	5
Fremskrittspartiet	36 813	I 26 295	IV 12 271	7 362
Det norske Arbeiderparti	36 649	II 26 177	V 12 216	7 329
Høyre	17 962	III 12 830	5 987	
Kristelig Folkeparti	15 465	VI 11 046	5 155	
Senterpartiet	11 795	VII 8 425	3 931	
Venstre	10 623	VIII 7 587	3 541	
Sosialistisk Venstreparti	8 321	5 943		
Kystpartiet	1 303	930		
Rød Valgallianse	573	409		
Kristent Samlingsparti	447	319		
Demokratene	112	80		
Miljøpartiet De Grønne	111	79		
Reformpartiet	34	24		

Fremskrittspartiet får mandat nr. 1 og 4.
 Det norske Arbeiderparti får mandat nr. 2 og 5.
 Høyre får mandat nr. 3.
 Kristelig Folkeparti får mandat nr. 6.
 Senterpartiet får mandat nr. 7.
 Venstre får mandat nr. 8.

NORDLAND FYLKE**9 distriktsmandater**

Divisjon med		1,4	3	5	7	9
	Stemmer	I	III	VI	IX	
Det norske Arbeiderparti	48 097	34 355	16 032	9 619	6 871	5 344
Fremskrittspartiet	30 017	21 440	10 005	6 003		
Sosialistisk Venstreparti	14 881	10 629	4 960			
Senterpartiet	12 063	8 616	4 021			
Høyre	11 108	7 934	3 702			
Kristelig Folkeparti	5 917	4 226				
Venstre	4 318	3 084				
Kystpartiet	4 155	2 967				
Rød Valgallianse	1 234	881				
Pensjonistpartiet	306	218				
Kristent Samlingsparti	180	128				
Miljøpartiet De Grønne	134	95				
Norges Kommunistiske Parti	85	60				
Demokratene	79	56				
Samfunnspartiet	44	31				

Det norske Arbeiderparti får mandat nr. 1, 3, 6 og 9.

Fremskrittspartiet får mandat nr. 2 og 5.

Sosialistisk Venstreparti får mandat nr. 4.

Senterpartiet får mandat nr. 7.

Høyre får mandat nr. 8.

OPPLAND FYLKE**6 distriktsmandater**

Divisjon med	Stemmer	1,4	3	5	7	9
Det norske Arbeiderparti	47 202	I 33 715	II 15 734	V 9 440	VI 6 743	5 244
Fremskrittspartiet	18 208	III 13 005	6 069			
Senterpartiet	13 583	IV 9 702	4 527			
Høyre	8 576	6 125				
Sosialistisk Venstreparti	8 430	6 021				
Venstre	4 662	3 330				
Kristelig Folkeparti	4 285	3 060				
Pensjonistpartiet	576	411				
Rød Valgallianse	587	419				
Kystpartiet	269	192				
Miljøpartiet De Grønne	152	108				
Kristent Samlingsparti	126	90				
Reformpartiet	89	63				
Demokratene	49	35				

Det norske Arbeiderparti får mandat nr. 1, 2, 5 og 6.

Fremskrittspartiet får mandat nr. 3.

Senterpartiet får mandat nr. 4.

OSLO FYLKE**16 distriktsmandater**

Divisjon med	Stemmer	1,4	3	5	7	9	11	13
		I	IV	VIII	X	XIII	XVI	
Det norske Arbeiderparti	97 246	69 461	32 415	19 449	13 892	10 805	8 840	7 480
		II	VII	XII				
Høyre	61 130	43 664	20 376	12 226	8 732			
		III	IX	XIV				
Fremskrittspartiet	53 280	38 057	17 760	10 656	7 611			
		V	XI					
Sosialistisk Venstreparti	41 434	29 595	13 811	8 286				
		VI	XV					
Venstre	28 639	20 456	9 546	5 727				
Kristelig Folkeparti	11 168	7 977						
Rød Valgallianse	9 277	6 626						
Senterpartiet	3 270	2 335						
Pensjonistpartiet	1 346	961						
Miljøpartiet De Grønne	668	477						
Kystpartiet	551	393						
Demokratene	248	177						
Abort-motstandernes liste	215	153						
Norges Kommunistiske Parti ...	141	100						
Kristent Samlingsparti	117	83						
Det Liberale Folkepartiet	104	74						

Det norske Arbeiderparti får mandat nr. 1, 4, 8, 10, 13 og 16.

Høyre får mandat nr. 2, 7 og 12.

Fremskrittspartiet får mandat nr. 3, 9 og 14.

Sosialistisk Venstreparti får mandat nr. 5 og 11.

Venstre får mandat nr. 6 og 15.

ROGALAND FYLKE**12 distriktsmandater**

Divisjon med	Stemmer	1,4	3	5	7
Fremskrittspartiet	56 995	I 40 710	V 18 998	VII 11 399	8 142
Det norske Arbeiderparti	53 736	II 38 382	VI 17 912	X 10 747	7 676
Høyre	33 402	III 23 858	VIII 11 134	6 688	
Kristelig Folkeparti	26 613	IV 19 009	8 871		
Venstre	15 370	IX 10 978	5 123		
Senterpartiet	13 764	XI 9 831	4 588		
Sosialistisk Venstreparti	13 759	XII 9 827	4 586		
Kystpartiet	1 213	866			
Rød Valgallianse	1 070	764			
Pensjonistpartiet	858	612			
Kristent Samlingsparti	651	465			
Abort-motstandernes liste	468	334			
Miljøpartiet De Grønne	287	205			
Demokratene	214	152			
Reformpartiet	54	38			

Fremskrittspartiet får mandat nr. 1, 5 og 7.

Det norske Arbeiderparti får mandat nr. 2, 6 og 10.

Høyre får mandat nr. 3 og 8.

Kristelig Folkeparti får mandat nr. 4.

Venstre får mandat nr. 9.

Senterpartiet får mandat nr. 11.

Sosialistisk Venstreparti får mandat nr. 12.

SOGN OG FJORDANE FYLKE**4 distriktsmandater**

Divisjon med	Stemmer	1,4	3	5
Det norske Arbeiderparti	17 774	I 12 695	IV 5 924	3 554
Senterpartiet	12 668	II 9 048	4 222	
Fremskrittspartiet	9 316	III 6 654	3 105	
Sosialistisk Venstreparti	5 511	3 936		
Kristelig Folkeparti	5 404	3 860		
Høyre	5 062	3 615		
Venstre	3 503	2 502		
Kystpartiet	495	353		
Rød Valgallianse	359	256		
Kristent Samlingsparti	182	130		
Demokratene	45	32		

Det norske Arbeiderparti får mandat nr. 1 og 4.

Senterpartiet får mandat nr. 2.

Fremskrittspartiet får mandat nr. 3.

TELEMARK FYLKE**5 distriktsmandater**

Divisjon med	Stemmer	1,4	3	5	7
		I	III	IV	
Det norske Arbeiderparti	37 356	26 682	12 452	7 471	5 336
		II	V		
Fremskrittspartiet	21 022	15 015	7 007	4 204	
Høyre	8 886	6 347			
Sosialistisk Venstreparti	8 601	6 143			
Kristelig Folkeparti	7 414	5 295			
Senterpartiet	6 490	4 635			
Venstre	3 494	2 495			
Rød Valgallianse	758	541			
Pensjonistpartiet	322	230			
Kystpartiet	276	197			
Kristent Samlingsparti	238	170			
Demokratene	134	95			

Det norske Arbeiderparti får mandat nr. 1, 3 og 4.
 Fremskrittspartiet får mandat nr. 2 og 5.

TROMS FYLKE**6 distriktsmandater**

Divisjon med	Stemmer	1,4	3	5	7
Det norske Arbeiderparti	27 757	I 19 826	III 9 252	VI 5 551	3 965
Fremskrittspartiet	19 236	II 13 740	IV 6 412	3 847	
Sosialistisk Venstreparti	8 109	V 5 792	2 703		
Høyre	7 548	5 391			
Kystpartiet	7 218	5 155			
Senterpartiet	6 456	4 611			
Kristelig Folkeparti	3 757	2 683			
Venstre	2 634	1 881			
Rød Valgallianse	981	700			
Kristent Samlingsparti	152	108			
Miljøpartiet De Grønne	124	88			
Norges Kommunistiske Parti	78	55			
Demokratene	38	27			

Det norske Arbeiderparti får mandat nr. 1, 3 og 6.
 Fremskrittspartiet får mandat nr. 2 og 4.
 Sosialistisk Venstreparti får mandat nr. 5.

NORD-TRØNDELAG FYLKE**5 distriktsmandater**

Divisjon med	Stemmer	1,4	3	5
Det norske Arbeiderparti	29 359	I 20 970	II 9 786	5 871
Senterpartiet	11 966	III 8 547	3 988	
Fremskrittspartiet	10 916	IV 7 797	3 638	
Sosialistisk Venstreparti	8 399	V 5 999	2 799	
Høyre	5 094	3 638		
Kristelig Folkeparti	3 439	2 456		
Venstre	3 165	2 260		
Kystpartiet	417	297		
Rød Valgallianse	363	259		
Kristent Samlingsparti	111	79		
Miljøpartiet De Grønne	73	52		
Demokratene	36	25		

Det norske Arbeiderparti får mandat nr. 1 og 2.

Senterpartiet får mandat nr. 3.

Fremskrittspartiet får mandat nr. 4.

Sosialistisk Venstreparti får mandat nr. 5.

SØR-TRØNDELAG FYLKE**9 distriktsmandater**

Divisjon med	Stemmer	1,4	3	5	7	9
Det norske Arbeiderparti	59 837	I 42 740	II 19 945	VI 11 967	IX 8 548	6 648
Fremskrittspartiet	27 786	III 19 847	VIII 9 262	5 557		
Høyre	19 518	IV 13 941	6 506			
Sosialistisk Venstreparti	16 764	V 11 974	5 588			
Senterpartiet	13 228	VII 9 448	4 409			
Kristelig Folkeparti	7 610	5 435				
Venstre	6 983	4 987				
Rød Valgallianse	1 763	1 259				
Pensjonistpartiet	1 227	876				
Kystpartiet	699	499				
Miljøpartiet De Grønne	360	257				
Demokratene	228	162				
Kristent Samlingsparti	176	125				
Norges Kommunistiske Parti	98	70				
Norsk Republikansk Allianse	92	65				

Det norske Arbeiderparti får mandat nr. 1, 2, 6 og 9.

Fremskrittspartiet får mandat nr. 3 og 8.

Høyre får mandat nr. 4.

Sosialistisk Venstreparti får mandat nr. 5.

Senterpartiet får mandat nr. 7.

VESTFOLD FYLKE**6 distriktsmandater**

Divisjon med	Stemmer	1,4	3	5	7
Det norske Arbeiderparti	39 085	I 27 917	IV 13 028	VI 7 817	5 583
Fremskrittspartiet	37 886	II 27 061	V 12 628	7 577	
Høyre	19 790	III 14 135	6 596		
Sosialistisk Venstreparti	10 808	7 720			
Kristelig Folkeparti	7 775	5 553			
Venstre	6 513	4 652			
Senterpartiet	4 649	3 320			
Rød Valgallianse	801	572			
Pensjonistpartiet	570	407			
Reformpartiet	463	330			
Kystpartiet	349	249			
Miljøpartiet De Grønne	312	222			
Demokratene	167	119			
Norges Kommunistiske Parti	79	56			

Det norske Arbeiderparti får mandat nr. 1, 4 og 6.
 Fremskrittspartiet får mandat nr. 2 og 5.
 Høyre får mandat nr. 3.

ØSTFOLD FYLKE**8 distriktsmandater**

Divisjon med	Stemmer	1,4	3	5	7
Det norske Arbeiderparti	52 984	I 37 845	III 17 661	VI 10 596	7 569
Fremskrittspartiet	39 816	II 28 440	IV 13 272	VII 7 963	5 688
Høyre	17 697	V 12 640	5 899		
Sosialistisk Venstreparti	10 721	VIII 7 657	3 573		
Kristelig Folkeparti	10 205	7 289			
Senterpartiet	7 236	5 168			
Venstre	5 943	4 245			
Pensjonistpartiet	1 350	964			
Rød Valgallianse	962	687			
Kystpartiet	394	281			
Abort-motstandernes liste	242	172			
Kristent Samlingsparti	229	163			
Miljøpartiet De Grønne	180	128			
Demokratene	127	90			
Norges Kommunistiske Parti	107	76			
Reformpartiet	50	35			

Det norske Arbeiderparti får mandat nr. 1, 3 og 6.

Fremskrittspartiet får mandat nr. 2, 4 og 7.

Høyre får mandat nr. 5.

Sosialistisk Venstreparti får mandat nr. 8.

Vedlegg 1.3

Riksvalgstyrets valgoppgjør for fordeling av de 19 utjevningsmandatene

1. GODKJENTE STEMME. TOTALT FOR LANDET

Partinavn	Distriktsmandater	Sum pr. parti
Det norske Arbeiderparti	61	862 456
Fremskrittspartiet	38	581 896
Høyre	19	371 948
Sosialistisk Venstreparti	13	232 971
Kristelig Folkeparti	4	178 885
Senterpartiet	9	171 063
Venstre	6	156 113
Rød Valgallianse	0	32 355
Kystpartiet	0	21 948
Pensjonistpartiet	0	13 556
Kristent Samlingsparti	0	3 911
Miljøpartiet De Grønne	0	3 652
Demokratene	0	2 705
Abort-Motstandernes Liste	0	1 934
Norges Kommunistiske Parti	0	1 070
Reformpartiet	0	727
Samfunnspartiet	0	659
Det Liberale Folkeparti	0	213
Norsk Republikansk Allianse	0	92
Pilsens Samlingsparti	0	65
Samefolkets Parti	0	44
Sum for hele landet	150	2 638 263

2. SPERREGRENSE

Totalt godkjente stemmer: 2 638 263.
4 % sperregrense: 105 530,52.

Det kreves minst 105 531 godkjente stemmer for å komme over sperregrensen.

Det er 0 mandater som er tildelt partier som ikke konkurrerer om utjevningsmandater.

Følgende partier ligger over sperregrensen:

Partinavn	Distriktsmandater	Sum pr. parti
Det norske Arbeiderparti	61	862 456
Fremskrittspartiet	38	581 896
Høyre	19	371 948
Sosialistisk Venstreparti	13	232 971
Kristelig Folkeparti	4	178 885
Senterpartiet	9	171 063
Venstre	6	156 113
Sum	150	2 555 332

3. MANDATBEREGNING

Utjevningsmandatene beregnes ved at hvert partis totale stemmetall på landsbasis deles på 1,4, 3, 5, 7, 9 osv. Fordelingen skjer så ved at partiet med den største

kvotienten (etter deling med 1,4) får mandat nr. 1, partiet med den nest største kvotienten får mandat nr. 2 osv.

Det er 169 mandater som skal fordeles.

Oppsummering 1. beregning

Mandatene fordeler seg som følger mellom partiene:

Partinavn	Distriktsmandater	Landsmandater	Utjevningsmandater
Det norske Arbeiderparti	61	57	-4
Fremskrittspartiet	38	39	1
Høyre	19	25	6
Sosialistisk Venstreparti	13	15	2
Kristelig Folkeparti	4	12	8
Senterpartiet	9	11	2
Venstre	6	10	4
Sum	150	169	19

Det er ett parti (A) som har fått beregnet færre landsmandater enn tildelte distriktsmandater. Det må derfor

gjøres ny beregning hvor dette partiet og distriktsmandatene de har vunnet (61) holdes utenfor.

Det er 108 mandater som skal fordeles.

Oppsummering 2. beregning

Mandatene fordeler seg som følger mellom partiene:

Partinavn	Distriktsmandater	Landsmandater	Utjevningsmandater
Fremskrittspartiet	38	37	-1
Høyre	19	24	5
Sosialistisk Venstreparti	13	15	2
Kristelig Folkeparti	4	11	7
Senterpartiet	9	11	2
Venstre	6	10	4
Sum	89	108	19

Det er ett parti (FrP) som har fått beregnet færre landsmandater enn tildelte distriktsmandater.

Det må derfor gjøres ny beregning hvor dette partiet og distriktsmandatene de har vunnet (38) holdes utenfor.

Det er 70 mandater som skal fordeles.

Oppsummering 3. beregning

Mandatene fordeler seg som følger mellom partiene:

Partinavn	Distriktsmandater	Landsmandater	Utjevningsmandater
Høyre	19	23	4
Sosialistisk Venstreparti	13	15	2
Kristelig Folkeparti	4	11	7
Senterpartiet	9	11	2
Venstre	6	10	4
Sum	51	70	19

4. FYLKESFORDELING

Fordelingen av utjevningsmandater på partiene skjer på samme måte som tidligere, men fordelingen i hvert fylke er ny.

Hvert fylke tildeles ett utjevningsmandat. Det beregnes en mandatkvotient ved at hvert partis stemmetall deles på en mer enn det dobbelte antall tildelte dis-

triktsmandater. For partier uten distriktsmandater blir kvotienten lik stemmetallet. Den beregnede mandatkvotient deles så på det gjennomsnittlige antall stemmer bak hvert distriktsmandat i fylket, resultatet kalles vektet mandatkvotient. Det fylke/parti som har høyest vektet mandatkvotient vinner det første utjevningsmandatet. Det fylke/parti som har nest høyeste kvotient

vinner det neste utjevningsmandatet osv. frem til alle fylkene har fått hvert sitt mandat.

Når ett parti har fått det antall utjevningsmandater det skal ha etter beregningen foran (H:4, SV:2 osv.), kommer ikke partiet i betraktning ved videre tildeling av utjevningsmandater.

Eksempler på beregning av mandatkvotient

Akershus totalt 287 317 stemmer: 15 mandater=
19 154,5 stemmer/mandat. Senterpartiet (ingen dis-

triktsmandater) 11 328 stemmer: 19 154,5=0,59140 vektet mandatkvotient.

Hordaland totalt 26 1530 stemmer:14 mandater=
18 680,7 stemmer/mandat.

Kristelig Folkeparti (ett distriktsmandat) 22 982 stemmer: 3=7 660,7:18 680,7= 0,41008 vektet mandatkvotient.

Fordelingen av utjevningsmandatene:

Mandat	Parti	Fylke	Listeplass	Kvotient
1	Senterpartiet	Akershus	1	0,59140
2	Kristelig Folkeparti	Oslo	1	0,57859
3	Høyre	Hedmark	1	0,56284
4	Kristelig Folkeparti	Østfold	1	0,55071
5	Høyre	Troms	1	0,53858
6	Senterpartiet	Buskerud	1	0,50994
7	Sosialistisk Venstreparti	Vestfold	1	0,50174
8	Kristelig Folkeparti	Rogaland	2	0,48730
9	Høyre	Oppland	1	0,48182
10	Sosialistisk Venstreparti	Møre og Romsdal	1	0,47478
11	Høyre	Telemark	1	0,46773
12	Kristelig Folkeparti	Sør-Trøndelag	1	0,43800
13	Kristelig Folkeparti	Hordaland	2	0,41008
14	Kristelig Folkeparti	Nordland	1	0,40155
15	Kristelig Folkeparti	Aust-Agder	1	0,38143
16	Venstre	Vest-Agder	1	0,27106
17	Venstre	Sogn og Fjordane	1	0,23230
18	Venstre	Nord-Trøndelag	1	0,21578
19	Venstre	Finnmark	1	0,08918

Vedlegg 1.4

Valgte representanter og vararepresentanter fylkesvis i henhold til fylkesvalgstyrenes og riksvalegstyrets valgoppgjør 2005

AUST-AGDER

4 representanter

1. Freddy de Ruiten (A), Arendal
2. Torbjørn Andersen (FrP), Froland
3. Inger Løite (A), Gjerstad
4. Åse Gunhild Woie Duesund (KrF), Grimstad

Vararepresentanter

For representant nr. 1 og 3 (A):

1. Tellef Inge Mørland, Åmli
2. Inger-Lill Portaasen, Bykle
3. Jan Rudy Kristensen, Arendal
4. Henrik Viborg Lindstøl, Risør
5. May Britt Lunde, Tvedestrand

For representant nr. 2 (FrP):

1. Ingrid Skårmo, Arendal
2. Ola Martin Retterholt, Åmli
3. Eyolf Bakke, Grimstad
4. Eva Jeanette Godskesen Sandøy, Arendal

For representant nr. 4 (KrF):

1. Kjell Ingolf Ropstad, Evje og Hornnes
2. Tone Helene Strat, Arendal
3. Torleif Haugland, Tvedestrand
4. Anne Kari Birkeland, Birkenes

VEST-AGDER

6 representanter

1. Henning Skumsvoll (FrP), Farsund
2. Rolf Terje Klungland (A), Kvinesdal
3. Jon Lilletun (KrF), Kristiansand
4. Peter Skovholt Gitmark (H), Kristiansand
5. Åse M. Schmidt (FrP), Mandal
6. Anne Margrethe Larsen (V), Flekkefjord

Vararepresentanter

For representant nr. 1 og 5 (FrP):

1. Kjell Ivar Larsen, Kvinesdal
2. Ivar Hognestad, Sirdal
3. Line Vennesland, Vennesla
4. Christian Eikeland, Søgne
5. Arnt Arild Gåsland, Farsund

For representant nr. 2 (A):

1. Kari Henriksen, Kristiansand
2. Tom Rune Thorvaldsen, Lindesnes
3. Maja Foss Five, Kristiansand
4. Inga E. Fjeldsgaard, Mandal

For representant nr. 3 (KrF):

1. Dagrund Eriksen, Kristiansand
2. Sigmund Kroslid, Flekkefjord
3. Karen Marie Hartmark, Lyngdal
4. Thore Westermoen, Mandal

For representant nr. 4 (H):

1. Anne Berit Andersen, Søgne
2. Ingunn Foss, Lyngdal
3. Kåre Mathiassen, Flekkefjord
4. Janne Fardal Kristoffersen, Lindesnes

For representant nr. 6 (V):

1. Knud Edmund Berthelsen, Mandal
2. Astrid Bekkenes, Kristiansand
3. Dag Vige, Kristiansand
4. Melinda Kvinlaug, Kvinesdal

AKERSHUS

16 representanter

1. Anniken Huitfeldt (A), Ullensaker
2. Morten Høglund (FrP), Asker
3. Jan Petersen (H), Oppegård
4. Sverre Myrli (A), Nes
5. Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP), Sørum
6. Jan Tore Sanner (H), Bærum
7. Vidar Bjørnstad (A), Bærum
8. Rolf Reikvam (SV), Sørum

9. Borghild Tenden (V), Bærum
10. Kari Kjønås Kjos (FrP), Lørenskog
11. Gunvor Eldegard (A), Ski
12. Sonja Irene Sjøli (H), Eidsvoll
13. Marianne Aasen Agdestein (A), Asker
14. Ib Thomsen (FrP), Nittedal
15. André Oktay Dahl (H), Skedsmo
16. Åslaug Haga (Sp), Ås

Vararepresentanter

For representant nr. 1, 4, 7, 11 og 13 (A):

1. Gorm Kjærli, Ski
2. Anita Orlund, Skedsmo
3. Stein Reegård, Bærum
4. Hilde Thorkildsen, Nittedal
5. Sverre Bugge, Lørenskog
6. Eva Bjøring, Rælingen
7. Andreas Hamnes, Skedsmo
8. Fatima Valdes Haugstveit, Oppegård

For representant nr. 2, 5, 10 og 14 (FrP):

1. Tove Nyhus, Nes
2. Ronny Røste, Fet
3. Sven Even Maamoen, Bærum
4. Jeanette Hoel, Vestby
5. Anette Carnarius Elseth, Sørums
6. Tom Staahle, Ullensaker
7. Knut Tønnes Stenersen, Ski

For representant nr. 3, 6, 12 og 15 (H):

1. Cathrin Bretzeg, Asker
2. Sylvi Graham, Oppegård
3. Hårek Elvenes, Bærum
4. Mette S. Korsrud, Lørenskog
5. Nils Aage Jegstad, Vestby
6. Morten Strand, Asker
7. Arne Sekkelsten, Oppegård

For representant nr. 8 (SV):

1. Siri Hall Arnøy, Asker
2. Erlend Helle, Nes
3. Rannveig Andresen, Ski
4. Per-Olav Lauvstad, Lørenskog

For representant nr. 9 (V):

1. Inge Hallgeir Solli, Nittedal
2. Lisbeth Bøhler, Ski
3. Jan Harsem, Asker
4. Anniken Holtnæs, Frogn

For representant nr. 16 (Sp):

1. Dagfinn Sundsbø, Fet
2. Kari Mette Prestrud, Ski
3. Alexander Fosse Andersen, Sørums
4. Jens Sveaass, Øvre Eiker

BUSKERUD*9 representanter*

1. Thorbjørn Jagland (A), Lier
2. Ulf Erik Knudsen (FrP), Drammen
3. Sigrun Eng (A), Gol
4. Trond Helleland (H), Drammen
5. Jørund Rytman (FrP), Drammen
6. Lise Christoffersen (A), Drammen
7. Magnar Lund Berge (SV), Drammen
8. Torgeir Micaelsen (A), Drammen
9. Per Olaf Lundteigen (Sp), Øvre Eiker

Vararepresentanter

For representant nr. 1, 3, 6 og 8 (A):

1. Nina Mjøberg, Modum
2. Stein-Roar Eriksen, Ringerike
3. Laila Gustavsens, Kongsberg
4. Bijan Gharahkhani, Øvre Eiker
5. Wenche Bjertnes, Krødsherad
6. Roger Harstad Olsen, Hurum
7. Kari Kleiv Redalen, Nore og Uvdal

For representant nr. 2 og 5 (FrP):

1. Knut Gjerde, Nedre Eiker
2. Ove André Vanebo, Øvre Eiker
3. Eli Hanserud, Krødsherad
4. Sverre Leslie Mostue, Ål
5. Tetti Selmer, Kongsberg

For representant nr. 4 (H):

1. Beate Heieren Hundhammer, Ringerike
2. John-Ragnar Aarset, Oslo
3. Ingvar Torsvik Myrvollen, Kongsberg
4. Lene Westgaard, Drammen

For representant nr. 7 (SV):

1. Hege Nerland, Hemsedal
2. Kjetil Balog, Lier
3. Linda Khalayli, Ringerike
4. Kjell Runar Evju, Ringerike

For representant nr. 9 (Sp):

1. Hilde Grønhovd, Modum
2. Nils Peter Undebakke, Nore og Uvdal
3. Anne Berger, Kongsberg
4. Oddvar Grøthe, Hemsedal

FINNMARK*5 representanter*

1. Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A), Vardø
2. Eva M. Nielsen (A), Alta
3. Jan-Henrik Fredriksen (FrP), Sør-Varanger
4. Olav Gunnar Ballo (SV), Alta
5. Vera Lysklætt (V), Karasjok

Vararepresentanter

For representant nr. 1 og 2 (A):

1. Alf E. Jakobsen, Hammerfest
2. Ann-Kristin Engstad, Hammerfest
3. Geir Knutsen, Båtsfjord
4. Tove-Lill Labahå Magga, Sør-Varanger
5. Christina Hætta, Kautokeino

For representant nr. 3 (FrP):

1. Bjørn Sturla Odden, Alta
2. Tanja Romsdal Paulsen, Alta
3. Arnt-Helge S. Johansen, Vardø
4. Hans J. Eriksen, Tana

For representant nr. 4 (SV):

1. Kirsti Saxi, Vadsø
2. Johnny Hans Ingebrigtsen, Nordkapp
3. Kirsti Bergstø, Nesseby
4. Charles Mortensen, Sør-Varanger

For representant nr. 5 (V):

1. Bjørg-Irene Østrem, Sør-Varanger
2. Trine Noodt, Alta
3. Anton Leier Dahl, Kautokeino
4. Tore Jan Solstad, Vardø

HEDMARK*8 representanter*

1. Sylvia Brustad (A), Hamar
2. Knut Storberget (A), Elverum
3. Per Roar Bredvold (FrP), Åsnes
4. Anette Trettebergstuen (A), Hamar
5. Trygve Slagsvold Vedum (Sp), Stange
6. Eirin Faldet (A), Stange
7. Karin Andersen (SV), Hamar
8. Gunnar Gundersen (H), Åsnes

Vararepresentanter

For representant nr. 1, 2, 4 og 6 (A):

1. Ivar Arne Skulstad, Eidskog
2. Thomas Breen, Folldal
3. Tone Merete Sønsterud, Kongsvinger
4. Jørgen Olsen, Ringsaker
5. Marit Gilleberg, Tolga
6. Nils Amund Røhne, Stange
7. Ragnhild Myklebust, Ringsaker

For representant nr. 3 (FrP):

1. Lars Joakim Hanssen, Kongsvinger
2. Tor André Johnsen, Ringsaker
3. Johnny Hult, Elverum
4. Reidun Hadisha Berrami, Hamar

For representant nr. 5 (Sp):

1. Arnfinn Nergård, Os
2. Ann Merete Furuberg, Grue
3. Gunhild Fundlid Brevig, Elverum
4. Dag Henrik Sandbakken, Tynset

For representant nr. 7 (SV):

1. Christoffer Horsfjord Nilsen, Hamar
2. Frøydis Elisabeth Sund, Hamar
3. Steinar Amundsen, Kongsvinger
4. Ellen Marie Tangen, Stor-Elvdal

For representant nr. 8 (H):

1. Pernille With Egeberg, Kongsvinger
2. Wenche Irene Sæthre Høye, Elverum
3. Gjertrud Elvseter Eggen, Engerdal
4. Trond Enemo, Hamar

HORDALAND*15 representanter*

1. Olav Akselsen (A), Stord
2. Arne Sortevik (FrP), Bergen
3. Erna Solberg (H), Bergen
4. Anne-Grete Strøm-Erichsen (A), Bergen
5. Gjermund Hagesæter (FrP), Lindås
6. Ingebrigt S. Sørfonn (KrF), Fitjar
7. Per Rune Henriksen (A), Bergen

8. Øyvind Halleraker (H), Bømlo
9. Ågot Valle (SV), Bergen
10. Lars Sponheim (V), Ulvik
11. Karin S. Woldseth (FrP), Bergen
12. Hilde Magnusson Lydvo (A), Voss
13. Rune J. Skjælaaen (Sp), Bergen
14. Torbjørn Hansen (H), Bergen
15. Laila Dävøy (KrF), Askøy

Vararepresentanter

For representant nr. 1, 4, 7 og 12 (A):

1. Dag Ole Teigen, Fjell
2. Tove Linnea Brandvik, Lindås
3. Espen Villanger, Fjell
4. Synnøve Solbakken, Kvinnherad
5. Jarl Birger Høva, Bergen
6. Natacha Vallebona Rivera, Bergen
7. Helge Haukeland, Masfjorden

For representant nr. 2, 5 og 11 (FrP):

1. Georg Indrevik, Fjell
2. Roald Stenseide, Askøy
3. Laila Reiertsen, Os
4. Elisabeth Eide Tharaldsen, Kvinnherad
5. Petter Kvinge Tvedt, Masfjorden
6. Gunnar Bakke, Bergen

For representant nr. 3, 8 og 14 (H):

1. Eli Årdal Berland, Fjell
2. Harald Victor Hove, Bergen
3. Nils Marton Aadland, Meland
4. Jannicke Haugan Larsen, Bergen
5. Einar Lutro, Ullensvang
6. Lisbeth Lunde Axelsen, Os

For representant nr. 6 og 15 (KrF):

1. Knut Arild Hareide, Bømlo
2. Torill Selsvold Nyborg, Fjell
3. Ingmar Ljones, Bergen
4. Grethe Lunde, Radøy
5. Filip Rygg, Bergen

For representant nr. 9 (SV):

1. Audun Bjørlo Lysbakken, Bergen
2. Aud Karin Oen, Øygarden
3. Bjørn Lothe, Ullensvang
4. Silje Strøm, Askøy

For representant nr. 10 (V):

1. May Britt Vihovde, Sveio
2. Lars-Henrik Michelsen, Bergen
3. Kari Østervold Toft, Sund
4. Jan Christian Kolstø, Oslo

For representant nr. 13 (Sp):

1. Sigrid Brattabø Handegard, Jondal
2. Geir Pollestad, Bergen
3. Bente Bondhus, Kvinnherad
4. Kjellaug Ekse Brekkhus, Voss

MØRE OG ROMSDAL*9 representanter*

1. Harald T. Nesvik (FrP), Ålesund
2. Asmund Kristoffersen (A), Tingvoll
3. Petter Løvik (H), Volda
4. Lodve Solholm (FrP), Ålesund
5. Karita Bekkemellem (A), Molde
6. May-Helen Molvær Grimstad (KrF), Sula
7. Eli Sollied Øveraas (Sp), Molde
8. Leif Helge Kongshaug (V), Averøy
9. Bjørn Jacobsen (SV), Molde

Vararepresentanter

For representant nr. 1 og 4 (FrP):

1. Harald Valved, Molde
2. Åge Austheim, Frei
3. Sylvi Listhaug, Oslo
4. Oskar Grimstad, Hareid
5. Margareth Hoff Berg, Molde

For representant nr. 2 og 5 (A):

1. Svein Gjelseth, Herøy
2. Else-May Botten, Molde
3. Bjørg Riksfjord, Ålesund
4. John Ole Aspli, Rindal
5. Roald Fiksdal, Vestnes

For representant nr. 3 (H):

1. Elisabeth Røbekk Nørve, Ålesund
2. Rolf Jarle Brøske, Trondheim
3. Toril Hovdenak, Molde
4. Gunnar Owe Gundersen, Kristiansund

For representant nr. 6 (KrF):

1. Modulf Aukan, Tustna
2. Rigmor Andersen Eide, Ålesund
3. Svein Atle Roseth, Nesset
4. Helge Gårdsvoll, Sula

For representant nr. 7 (Sp):

1. Oddbjørn Vatn, Haram
2. Jenny Klinge, Surnadal
3. Ragnhild Aarflot Kalland, Volda
4. Kjersti Løge, Molde

For representant nr. 8 (V):

1. Gunn Berit Gjerde, Hareid
2. Frøydis Austigard, Molde
3. Iver Gunnar Nordseth, Smøla
4. Hege Otterholm, Molde

For representant nr. 9 (SV):

1. Ingrid I. Opedal, Volda
2. Laila Skaret, Smøla
3. Olav Magnus Linge, Norddal
4. Guro Sæter Hollingsholm, Fræna

NORDLAND*10 representanter*

1. Hill-Marta Solberg (A), Sortland
2. Kenneth Svendsen (FrP), Fauske
3. Tor-Arne Strøm (A), Rana
4. Åsa Elvik (SV), Bø
5. Jan Arild Ellingsen (FrP), Saltdal
6. Torny Pedersen (A), Fauske
7. Alf Ivar Samuelsen (Sp), Flakstad
8. Ivar Kristiansen (H), Bodø
9. Anna Ljunggren (A), Narvik
10. Jan Sahl (KrF), Vestvågøy

Vararepresentanter

For representant nr. 1, 3, 6 og 9 (A):

1. Knut Petter Torgersen, Vefsn
2. Gunnar Skjelvik, Gildeskål
3. Lillian Hansen, Moskenes
4. John Trygve Tollefsen, Andøy
5. Karin Tønder Knutsen, Alstahaug
6. Kjell Are Johansen, Andøy
7. Linda Tverrånes Moen, Beiarn

For representant nr. 2 og 5 (FrP):

1. Torill Ø. Hanssen, Rana
2. Torgeir Trældal, Narvik
3. Allan Ellingsen, Vågan

4. Øystein Gudbrandsen Wik, Bodø
5. Bjørn Larsen, Vefsn

For representant nr. 4 (SV):

1. Geir-Ketil Hansen, Narvik
2. Johanne Skjølberg, Vefsn
3. Anders Krane, Saltdal
4. Kirsten Hasvoll, Bodø

For representant nr. 7 (Sp):

1. Janne Sjelmo Nordås, Hattfjelldal
2. Jon Øyvind Odland, Bodø
3. Ann-Hege Lervåg, Vega
4. Per Ole Larsen, Øksnes

For representant nr. 8 (H):

1. Søren Fredrik Voie, Vestvågøy
2. Margunn Ebbesen, Brønnøy
3. Wivi-Ann Tingvoll, Narvik
4. Sigbjørn Aanes, Hadsel

For representant nr. 10 (KrF):

1. Randi Myrvang Næss, Meløy
2. Kjell Emil Krüger, Saltdal
3. Kathrine Rodahl, Brønnøy
4. Tore Christiansen, Øksnes

OPPLAND*7 representanter*

1. Torstein Rudihagen (A), Sør-Fron
2. Berit Brørby (A), Jevnaker
3. Thore A. Nistad (FrP), Gjøvik
4. Inger S. Enger (Sp), Gausdal
5. Tore Hagebakken (A), Gjøvik
6. Espen Johnsen (A), Vestre Slidre
7. Olaf Michael Thommessen (H), Lillehammer

Vararepresentanter

For representant nr. 1, 2, 5 og 6 (A):

1. Gry Larsen, Jevnaker
2. Synnøve Brenden Klemetrud, Lillehammer
3. Stein Knutsen, Vestre Toten
4. Solveig Rindhølen, Sel
5. Reidar Stangenes, Nord-Fron
6. Ida Karine Solheim, Gjøvik
7. Ragnar Nordgreen, Lillehammer

For representant nr. 3 (FrP):

1. Morten Ørsal Johansen, Vestre Toten
2. Hanne Maren Blåfjelldal, Sør-Aurdal
3. Roy Arne Mathisen, Lunner
4. Monica Klette, Gjøvik

For representant nr. 4 (Sp):

1. Anne Tingelstad Wøien, Gran
2. Johannes Rindal, Dovre
3. Svein Erik Hilmen, Nord-Aurdal
4. Eli Blakstad, Sør-Fron

For representant nr. 7 (H):

1. Audun Blegen, Vestre Toten
2. Jørand Ødegård Lunde, Vang
3. Sunniva Flakstad Ihle, Øyer
4. Anne Grethe Fremgaard Kvitberg, Jevnaker

OSLO*17 representanter*

1. Jens Stoltenberg (A), Oslo
2. Per-Kristian Foss (H), Oslo
3. Carl I. Hagen (FrP), Nøtterøy
4. Marit Nybakk (A), Oslo
5. Kristin Halvorsen (SV), Oslo

6. Odd Einar Dørum (V), Oslo
7. Ine Marie Eriksen (H), Oslo
8. Jan Bøhler (A), Oslo
9. Siv Jensen (FrP), Oslo
10. Britt Hildeng (A), Oslo
11. Heikki Holmås (SV), Bergen

12. Inge Lønning (H), Oslo
13. Marianne Marthinsen (A), Oslo
14. Christian Tybring-Gjedde (FrP), Oslo
15. Trine Skei Grande (V), Oslo
16. Saera Tithi Khan (A), Oslo
17. Hans Olav Syversen (KrF), Oslo

Vararepresentanter

For representant nr. 1, 4, 8, 10, 13 og 16 (A):

1. Truls Wickholm, Oslo
2. Kjell Erik Øie, Oslo
3. Karin Yrvin, Oslo
4. Khalid Mahmood, Oslo
5. Anne Lise Ryel, Oslo
6. Idar Eliassen, Oslo
7. Gro Bratteli Jamholt, Oslo
8. Olav Tønsberg, Oslo
9. Karima Abd-Daif, Oslo

For representant nr. 2, 7 og 12 (H):

1. Heidi Larssen, Oslo
2. Afshan Rafiq, Oslo
3. Hans Gjeisar Kjæstad, Oslo
4. Nikolai Astrup, Oslo
5. Anne-Cecilie Kaltenborn, Oslo
6. Toril Fiskerstrand, Oslo

For representant nr. 3, 9 og 14 (FrP):

1. Peter N. Myhre, Oslo
2. Anette Wiig Bryn, Oslo
3. Øystein G. Sjøtveit, Oslo
4. Jøran A. Kallmyr, Oslo
5. Mazyar Keshvari, Oslo
6. Tone E. Larssen, Oslo

For representant nr. 5 og 11 (SV):

1. Heidi Sørensen, Oslo
2. Akhtar Chaudhry, Oslo
3. Ingunn Gjerstad, Oslo
4. Morten Drægri, Oslo
5. Åshild Olaussen, Oslo

For representant nr. 6 og 15 (V):

1. Alvhild Hedstein, Oslo
2. Olaf Thommessen, Oslo
3. Audun Rødningsby, Hurdal
4. Jennie Nicola Johnsen, Oslo
5. Ola Elvestuen, Oslo

For representant nr. 17 (KrF):

1. Aud Kvalbein, Oslo
2. Per Kristian Nielsen, Oslo
3. Benedikte Tollefsen-Minos, Oslo
4. Lise Wenche Karlsen, Oslo

ROGALAND

13 representanter

1. Øyvind Vaksdal (FrP), Karmøy
2. Tore Nordtun (A), Stavanger
3. Bent Høie (H), Stavanger
4. Dagfinn Høybråten (KrF), Nesodden
5. Solveig Horne (FrP), Sola
6. Eirin Kristin Sund (A), Gjesdal
7. Ketil Solvik-Olsen (FrP), Time
8. Finn Martin Vallersnes (H), Haugesund
9. Gunnar Kvassheim (V), Eigersund
10. Torfinn Opheim (A), Sauda
11. Magnhild Meltveit Kleppa (Sp), Hjelmeland
12. Hallgeir H. Langeland (SV), Stavanger
13. Bjørg Tørresdal (KrF), Sandnes

Vararepresentanter

For representant nr. 1, 5 og 7 (FrP):

1. Bente Thorsen, Karmøy
2. Odd Jostein Zazzera, Stavanger
3. Terje Halleland, Ølen
4. Anders Mjelde, Sandnes
5. Wenche Haffnes Andersen, Eigersund
6. Jostein Havnerås, Haugesund

For representant nr. 2, 6 og 10 (A):

1. Unn Therese O. Sørensen, Eigersund
2. Espen Torsteinsbø Hansen, Haugesund
3. Hilde-Gunn Bjelde, Sandnes

4. Frode Berge, Stavanger
5. Bjørg Sandal, Sola
6. Tom Tvedt, Randaberg

For representant nr. 3 og 8 (H):

1. Siri A. Meling, Eigersund
2. Benedicte Thu Nørgaard, Sandnes
3. John Peter Hernes, Stavanger
4. Randi Iren Rettedal, Tysvær
5. Elin Hetland Mong, Hå

For representant nr. 4 og 13 (KrF):

1. Kjell Arvid Svendsen, Karmøy
2. Olaf Gjedrem, Bjerkreim
3. Bjørg Tysdal Moe, Stavanger
4. Kjetil Sørbø, Rennesøy
5. Inger Marie Tørresdal, Tysvær

For representant nr. 9 (V):

1. Helge Solum Larsen, Stavanger
2. Elin Frønsdal, Haugesund
3. Gro Skartveit, Finnøy
4. Tormod Andreassen, Stavanger

For representant nr. 11 (Sp):

1. Trond Lode, Hå
2. Magnhild Eia, Lund
3. Arne Bergsvåg, Ølen
4. Bjarne Kvadsheim, Stavanger

For representant nr. 12 (SV):

1. Gjertrud Kjellesvik, Haugesund
2. Sofus Vikeså Kjeka, Sandnes

3. Ida-May Lea Hagen, Sola

4. Elsa Erland, Karmøy

SOGN OG FJORDANE

5 representanter

1. Reidar Sandal (A), Flora
2. Liv Signe Navarsete (Sp), Lærdal
3. Åge Starheim (FrP), Selje
4. Ingrid Heggø (A), Høyanger
5. Gunvald Ludvigsen (V), Eid

Vararepresentanter

For representant nr. 1 og 4 (A):

1. Cecilie Thaulé Løvlid, Hornindal
2. Tord Dale, Sogndal
3. Hilmar Høl, Årdal
4. Jorunn K. Eide Kirketeig, Førde
5. Arnt Ove Hopland, Vågsøy

For representant nr. 2 (Sp):

1. Erling Sande, Oslo
2. Knut Magnus Olsen, Jølster
3. Laila Melkevoll, Stryn
4. Gunn Åmdal Mongstad, Solund

For representant nr. 3 (FrP):

1. Torbjørn Lie, Sogndal
2. Oddvar Hallset Reiakvam, Naustdal
3. Anne-Mari C. Aalberg, Eid
4. Elin Merete Førde, Bremanger

For representant nr. 5 (V):

1. Bjørg Mikalsen, Flora
2. Rolf Nesheim, Leikanger
3. Gunnar Osland, Askvoll
4. Marta Kvikne, Balestrand

TELEMARK

6 representanter

1. Sigvald Oppebøen Hansen (A), Nissedal
2. Bård Hoksrud (FrP), Bamble
3. Gunn Olsen (A), Kragerø
4. Terje Aasland (A), Skien
5. Kåre Fostervold (FrP), Porsgrunn
6. Kari Lise Holmberg (H), Skien

Vararepresentanter

For representant nr. 1, 3 og 4 (A):

1. Lise Wiik, Notodden
2. Sindre Beyer, Oslo
3. Mari Helén Varøy, Porsgrunn
4. Magnus Straume, Drangedal
5. Mette Nord, Porsgrunn
6. Arne Storhaug, Bø

For representant nr. 2 og 5 (FrP):

1. Magnhild Holmberg, Skien
2. Nils Bjørnflaten, Notodden
3. Tove Korsrud, Porsgrunn
4. Nils-Olav Skilbred, Skien
5. Bjørn Magne Langkås, Bø

For representant nr. 6 (H):

1. Torbjørn Røe Isaksen, Porsgrunn
2. Gunn Marit Helgesen, Porsgrunn
3. Berit Stormoen, Tinn
4. Tor Tollefsen, Bamble

TROMS

7 representanter

1. Bendiks H. Arnesen (A), Kvæfjord
2. Øyvind Korsberg (FrP), Tromsø
3. Anne Marit Bjørnflaten (A), Tromsø
4. Per-Willy Amundsen (FrP), Harstad
5. Lena Jensen (SV), Tromsø
6. Tove Karoline Knutsen (A), Tromsø
7. Elisabeth Aspaker (H), Harstad

Vararepresentanter

For representant nr. 1, 3 og 6 (A):

1. Knut Werner Hansen, Karlsøy
2. Synnøve Søndergaard, Harstad
3. Odd Harald Johansen, Tromsø
4. Gunda Johansen, Balsfjord
5. Roald Linaker, Bardu
6. Sølvi Jensen, Lyngen

For representant nr. 2 og 4 (FrP):

1. Jan Blomseth, Tromsø
2. Line Miriam Haugan, Lenvik
3. Kristian Wilsgård, Torsken
4. Hanne C. Simonsen Iversen, Harstad
5. Tom Inge Lund, Balsfjord

For representant nr. 5 (SV):

1. Ole-Anton Teigen, Lyngen
2. Sylvi Nergård, Kvæfjord
3. Jack Jensen, Lenvik
4. Ida Marie Løken Killie, Tromsø

For representant nr. 7 (H):

1. Kent Gudmundsen, Tromsø
2. Mona Jørgensen, Skjervøy
3. Geir Inge Sivertsen, Lenvik
4. Christine Bertheussen, Skånland

NORD-TRØNDELAG

6 representanter

1. Bjarne Håkon Hanssen (A), Namsos
2. Gerd Janne Kristoffersen (A), Verdal
3. Lars Peder Brekk (Sp), Vikna
4. Robert Eriksson (FrP), Verdal
5. Inge Ryan (SV), Nærøy
6. André N. Skjelstad (V), Verran

Vararepresentanter

For representant nr. 1 og 2 (A):

1. Arild Stokkan-Grande, Levanger
2. Ingvild Kjerkol, Stjørdal
3. Bård Arne Petter Langsåvold, Meråker
4. Sigrun Risholt Nielsen, Steinkjer
5. Tormod Haugan, Nærøy

For representant nr. 3 (Sp):

1. Anna Ceselie Brustad, Trondheim
2. Bjørn Arild Gram, Steinkjer
3. Erlend Fuglum, Oslo
4. Trude Marian Nøst, Levanger

For representant nr. 4 (FrP):

1. Endre Skjervø, Steinkjer
2. Gunn Irene Kjenstad, Snåsa
3. Jan Torset, Steinkjer
4. Ståle Busch, Namsos

For representant nr. 5 (SV):

1. Ellen Samuelsen, Steinkjer
2. Tone Sofie Aglen, Nærøy
3. Tone Løwe, Stjørdal
4. Åshild Tungen, Leksvik

For representant nr. 6 (V):

1. Anita Østby, Høylandet
2. Trond Prytz, Namsos
3. Annikken Kjær Haraldsen, Levanger
4. Trond Sandnes, Nærøy

SØR-TRØNDELAG

10 representanter

1. Trond Giske (A), Trondheim
2. Gunn Karin Gjøl (A), Ørland
3. Per Sandberg (FrP), Trondheim
4. Børge Brende (H), Trondheim
5. Øystein Djupedal (SV), Trondheim
6. Jorodd Asphjell (A), Orkdal
7. Ola Borten Moe (Sp), Trondheim
8. Tord Lien (FrP), Trondheim
9. Eva Kristin Hansen (A), Trondheim
10. Ola T. Lånke (KrF), Trondheim

Vararepresentanter

For representant nr. 1, 2, 6 og 9 (A):

1. Arne L. Haugen, Meldal
2. Knut Gravråk, Melhus
3. Oddlaug Børseth Brekken, Hemne
4. Gunn Elin Flakne, Tydal
5. Per Kristian Skjærvik, Rissa
6. Randi Johnsen Eikevik, Malvik
7. Sivert Magnar Berg, Oppdal

For representant nr. 3 og 8 (FrP):

1. Hanne Søttar Hagen, Trondheim
2. Torstein Larsen, Orkdal
3. Kristian Dahlberg Hauge, Trondheim
4. Svein Brevik, Ørland
5. Per Johannes Ervik, Hitra

For representant nr. 4 (H):

1. Linda Cathrine Hofstad, Klæbu
2. Michael Momyr, Åfjord
3. Marit Norborg, Frøya
4. Henrik Gottfries Kierulf, Trondheim

For representant nr. 5 (SV):

1. Ingvild Vaggen Malvik, Malvik
2. Jørund Leknes, Trondheim
3. Aud Herbjørg Kvalvik, Melhus
4. Eli Høsøien, Røros

For representant nr. 7 (Sp):

1. Trond Nylende Jære, Rennebu
2. Randi Sollie Denstad, Rissa
3. Beate Marie Dahl Eide, Trondheim
4. Gunnar Hynne, Hemne

For representant nr. 10 (KrF):

1. Solveig Kopperstad Bratseth, Trondheim
2. Øyvind Håbrekke, Oslo
3. Espen Agøy Hegge, Trondheim
4. Karin Bakklund Bjørkhaug, Meldal

VESTFOLD

7 representanter

1. Dag Terje Andersen (A), Lardal
2. Per Ove Width (FrP), Tjøme
3. Svein Flåtten (H), Sandefjord
4. Sonja Mandt-Bartholsen (A), Larvik
5. Anders Anundsen (FrP), Larvik
6. Steinar Gullvåg (A), Nøtterøy
7. Inga Marte Thorkildsen (SV), Oslo

Vararepresentanter

For representant nr. 1, 4 og 6 (A):

1. Silvia Kristoffersen Kosmo, Horten
2. Tom Strømstad Olsen, Tønsberg
3. Pournima Singh, Sandefjord
4. Irene Øyangen, Sande
5. Per Kristian Paulsen, Hof
6. Arild Alfredsén, Tønsberg

For representant nr. 2 og 5 (FrP):

1. Jan Fredrik Vogt, Sande
2. Merete Hannevig, Horten
3. Per Arne Lodding Olsen, Tønsberg
4. Finn Morten Stordalen, Re
5. Espen Espeset, Larvik

For representant nr. 3 (H):

1. Karen Anne Kjendlie, Tønsberg
2. Hanne Them-Enger, Horten
3. Anne Gro Olafsen, Sandefjord
4. Bjarne Steen, Lardal

For representant nr. 7 (SV):

1. Lars Egeland, Tønsberg
2. Eva Ulland, Andebu
3. Frode Anmarkrud, Sandefjord
4. Sigrid Hvidsten, Tønsberg

ØSTFOLD

9 representanter

1. Signe Øye (A), Hobøl
2. Ulf Leirstein (FrP), Moss
3. Svein Roald Hansen (A), Fredrikstad
4. Jon Jæger Gåsvatn (FrP), Sarpsborg
5. Martin Engeset (H), Sarpsborg
6. Irene Johansen (A), Moss
7. Vigdis Karen Giltun (FrP), Fredrikstad
8. May Hansen (SV), Moss
9. Line Henriette Holten Hjemdal (KrF), Askim

Vararepresentanter

For representant nr. 1, 3 og 6 (A):

1. Thor Erik Forsberg, Sarpsborg
2. Per Kristian Dahl, Halden
3. Marianne Antonsen, Fredrikstad
4. Stein Erik Lauvås, Marker
5. Siv Henriette Jacobsen, Moss
6. Dag Mysen, Sarpsborg

For representant nr. 2, 4 og 7 (FrP):

1. Per Egil Evensen, Halden
2. Erlend Wiborg, Moss
3. Eivind Norman Borge, Hvaler
4. Edd Wikhaug, Moss
5. Grethe Aasgaard, Askim
6. Leif Willy Eriksen, Fredrikstad

For representant nr. 5 (H):

1. Ingjerd Schou, Spydeberg
2. Tor Prøitz, Fredrikstad
3. Tage Pettersen, Moss
4. Thor Alexander Dybvad, Fredrikstad

For representant nr. 8 (SV):

1. Andreas M. Lervik, Sarpsborg
2. Linn Laupsa, Halden
3. Arnfinn Andreassen, Fredrikstad
4. Aisa Therese N. Fredh, Sarpsborg

For representant nr. 9 (KrF):

1. John Thune, Rakkestad
2. Ellen Alfsen, Moss
3. Ole Henrik Grønn, Sarpsborg
4. Kari Haugen Pettersen, Rømskog

Vedlegg 1.5A

Godkjente og forkastede stemmegivninger, forkastede stemmesedler og blanke stemmesedler ved stortingsvalget 2005

A. Godkjente og forkastede stemmer

Fylker	Godkjente stemmegivninger		Sum godkjente stemmegivninger		Forkastede stemmegivninger		Sum forkastede stemmegivninger		Godkjente stemmesedler		Sum godkjente stemmesedler		Forkastede stemmesedler		Sum forkastede stemmesedler		Sum blanke stemmesedler	
	F ¹⁾	V ²⁾	F	V	F	V	F	V	F	V	F	V	F	V	F	V	F	V
Østfold	18 406	130 656	149 062	48 176	224	18 339	129 904	148 243	21	93	114	772						
Akershus	48 388	240 107	288 495	80 313	393	48 410	238 907	287 317	64	198	262	1 187						
Oslo	68 378	241 491	309 869	413 435	848	68 083	240 751	308 834	68	35	103	942						
Hedmark	19 009	91 661	110 670	47 216	263	18 895	91 110	110 005	35	61	96	578						
Oppland	17 817	89 405	107 222	19 319	338	17 771	89 023	106 794	21	42	63	288						
Buskerud	22 333	118 330	140 663	181 201	382	22 212	117 817	140 031	39	39	78	501						
Vestfold	21 691	108 125	129 816	11 120	131	21 586	107 661	129 247	39	35	74	553						
Telemark	14 964	80 417	95 381	17 261	278	14 866	80 125	94 991	29	74	103	374						
Aust-Agder	11 259	47 610	58 869	5 106	111	11 200	47 411	58 611	10	18	28	228						
Vest-Agder	15 015	75 380	90 395	5 96	101	14 983	75 236	90 219	19	25	44	232						
Rogaland	34 030	185 211	219 241	41 284	325	33 699	184 755	218 454	55	193	248	653						
Hordaland	55 955	206 798	262 753	12 159	171	55 683	205 847	261 530	60	116	176	905						
Sogn og Fjordane	10 735	48 434	59 169	7 50	57	10 653	49 666	60 319	50	26	76	135						
Møre og Romsdal	26 366	114 468	140 834	19 339	358	26 216	113 992	140 208	44	106	150	406						
Sør-Trønd	27 989	129 009	156 998	95 158	253	27 883	128 486	156 369	31	81	112	542						
Nord-Trøndelag	12 197	61 456	73 653	19 157	176	12 130	61 208	73 338	22	34	56	247						
Nordland	27 446	105 714	133 160	199 365	564	27 321	105 297	132 618	36	55	91	477						
Troms	17 526	68 962	86 488	15 221	236	15 448	68 640	84 088	28	46	74	312						
Finmark	7 285	29 967	37 252	0 93	93	7 273	29 774	37 047	17	15	32	120						
I alt	476 789	2 173 201	2 649 990	1 233 406	9 530	472 651	2 165 610	2 638 263	688	1 292	1 980	9 452						

Vedlegg 1.5B

B. Forkastede stemmegivninger og stemmesedler ved stortingsvalget 2005

Fylker	Forkastede forhåndsstemmer, ikke i manntallet		Forkastede valgtingsstemmer, ikke i manntallet		Forkastede stemmesedler, mangler off. stempel		Forkastet fordi stemmegivningen kom for sent frem		Sum
	F	V	V	V	F	F			
Østfold	9	164		91	32	296			
Akershus	50	289		194	5	538			
Oslo	134	433		35	271	873			
Hedmark	8	198		51	17	274			
Oppland	11	311		39	2	363			
Buskerud	9	200		39	20	268			
Vestfold	4	114		35	5	158			
Telemark	10	243		68	6	327			
Aust-Agder	0	99		14	0	113			
Vest-Agder	4	91		19	0	114			
Rogaland	17	247		171	11	446			
Hordaland	1	154		104	2	261			
Sogn og Fjord	0	50		40	0	90			
Møre og Roms	6	326		103	1	436			
Sør-Trønd	21	155		75	57	308			
Nord-Trønd	8	156		22	1	187			
Nordland	16	349		50	174	589			
Troms	11	220		46	1	278			
Finmark	6	88		8	0	102			
I alt	325	3 887		1 204	605	6 021			

1) Forhåndsstemmegivning

2) Valgting

Vedlegg 2

Riksvalgstyrets avgjørelser i klagesaker (To klager oversendt Stortinget etter at den forberedende fullmaktskomité avga sin innstilling)

Klage fra Kari Hamnes - Kvam kommune

Kari Hamnes har i brev av 13. september 2005 til Kvam valgstyre klaget på organiseringen av valglokalet ved Steinsdalen bedehus i Kvam kommune, Hordaland fylke.

Klagens innhold

Klagen lyder:

"Mandag 12-09-05, tidlig på dagen, var jeg innom valglokalet i Steinsdalen for å stemme. Er ikke fornøyd med måten dette ble organisert på.

Stemmesedlene var slik plassert at jeg følte at minst en av vaktene kunne se/forstå hvilke stemmesedler jeg tok. (helt OK hvis en etterpå kunne gå inn i et avlukke)

På spørsmål til vaktene om de hadde avlukke eller forheng fikk jeg som svar, nei.

Det var heller ingen skjerming i forhold til andre velgere, eller noe naturlig sted å stå dersom jeg ville rette på listen. En ubehagelig opplevelse.

Det er mulig at døren mellom de 2 rommene var tenkt brukt som skjerming, men jeg oppfattet ikke det i så fall. Og det ble heller ikke opplyst om noe slikt.

Bunkene med valgsedler var også i svært ulike størrelser. La spesielt merke til bunken med sedler for Høyre, den var mye større enn de andre."

Kommunens behandling av klagen

I brev av 26. september 2005 til klageren uttaler kommunen bl.a. følgende om det inntrufne:

"I Steinsdalen krins brukar dei ikkje røysteavlukke og meininga var at val av røysetetel skulle skje i eige rom - sjølvsagt usett.

Vi orsakar det som har hendt og vil ha ekstra fokus på den praktiske gjennomføringa ved neste val. Røysestyra vert alltid innkalla til innføring/opplæring like før valet, det vart dei også i år."

I brev av 28. september 2005 til riksvalgstyret og Kommunal- og regionaldepartementet uttaler kommunen:

"Vår vurdering av klagen er at vi lokalt må ta tak i dette og sørge for at det vert brukt røysteavlukke også i denne krinsen ved neste val. Vi meiner dessutan at kvar einskild veljar har eit ansvar for å lukke att døra etter seg når valtinget er eit lokale der røysteavlukke var eit eige rom."

Departementets merknader

Valgloven § 9-5 tredje ledd første punktum fastsetter at velgeren skal i "enerom og usett" brette sammen stemmeseddelen slik at det ikke er synlig hvilken valgliste velgeren stemmer på.

Etter det som er opplyst, legger departementet til grunn at stemmegivningen i Steinsdalen stemmekrets i Kvam kommune var tilrettelagt slik at det var mulig for velgerne å ta stemmeseddel og brette den sammen i

enerom og usett, ved å lukke døren til rommet der stemmesedlene var utlagt. Departementet mener at dersom en velger ikke har benyttet seg av denne muligheten, kan ikke dette brukes som et grunnlag til å angripe valgets gyldighet. Det kan riktignok anføres at vaktene i lokalet burde ha opplyst om at det var mulig å lukke døren, men dette kan ikke være avgjørende.

Det er for øvrig ikke opplyst noe som tyder på at klageren eller andre velgere ble forhindret fra å avgi stemme, eller stemte annerledes enn de ellers ville gjort.

Departementet rår til at klagen ikke tas til følge.

Vedtak i riksvalgstyret

Riksvalgstyret slutter seg til departementets vurderinger.

Klage fra Kari Hamnes over gjennomføringen av stortingsvalget ved Steinsdalen stemmekrets i Kvam kommune tas ikke til følge.

Klage fra Rød Valgallianse ved leder Torstein Dahle og partisekretær Stine Akre - Os kommune

Rød Valgallianse, ved leder Torstein Dahle og partisekretær Stine Akre, har i brev av 8. september 2005 klaget på gjennomføringen av forhåndsstemmegivningen ved eldreinstitusjoner i Os kommune.

Bakgrunnen for klagen

Klagen gjelder det forhold at det er delt ut stemmekonvolutter ved eldreinstitusjoner uten at Rød Valgallianses (RVs) stemmesedler lå ved. RV mener at kommunens tilbud om ny stemmegivning for dem som hadde forhåndsstemt ved disse eldreinstitusjonene ikke er tilfredsstillende.

Leder av RV, Torstein Dahle, opplyser i telefon med departementet 29. september 2005, at partiets oppfatning er at forhåndsstemmegivningen skulle vært kansellert og at tilbudet fra Os kommune om omvalg for alle stemmeberettigede ved Kysthospitalet Hagavik og Askvik voksenalderpsykiatriske senter bryter med prinsippet om at valg i Norge skal være hemmelig. Uten at hele forhåndsstemmegivningen ble kansellert ville det være mulig å spore hva de enkelte velgerne har stemt. I dette tilfellet dreier det seg om ca. 40 avgitte forhåndsstemmer.

Kommunens behandling av klagen

Os valgstyre behandlet saken i møte den 8. september 2005 og vedtok enstemmig følgende uttalelse:

"Valstyret er orientert om hendinga ved institusjonsvalet ved Askviknes Vaksenspsykiatrisk Senter, Kysthospitalet i Hagevik og Ravneberghaugen Oppptreningssenter den 07.09.d.å. der det vart avdekka at lista

til Raud Valallianse mangla ved Askviknes og Kysthospitalet. Då feilen vart oppdaga ved Kysthospitalet, vart den retta opp, og røystinga ved Ravneberghaugen var såleis korrekt.

I samråd med Kommunal- og regionaldepartementet, opnar valstyret for at dei som førehandsrøysta ved Askviknes og Kysthospitalet får høve til å røysta på nytt Valsekretariatet sørger for at dette vert kunngjort på institusjonane og at det vert teke kontakt med dei som har røysta og gjev dei tilbod om å førehandsrøysta på nytt."

Leder av valgsekretariatet i Os kommune, Birgit Holsten, har også laget et notat vedrørende manglende stemmesedler for Rød Valgallianse ved forhåndsstemmegivningen i institusjon ved stortingsvalget 2005, datert 13. september 2005. Fra dette notatet siteres:

"Ved institusjonsrøysting ved Kysthospitalet i Hagevik og Askviknes VPS vart det ved ein personleg feil ikkje teke med røystesetlar for RV. Dette vart påpekt av ein av pasientane ved Kysthospitalet i Hagevik. Han fekk tilbod om å bruka dei setlane som skulle brukast av røysteføre frå andre fylke. Han av slo dette då han ikkje sjølv skulle bruka denne røystesetelen.

Dette vart rapportert til formann i valstyret. Funksjonærane for førehandsrøystene henta med ein gong røystesetlar for RV på rådhuset før vidare førehandsrøysting.

Neste dag, etter presseoppslag, møte i valstyret og fleire samtalar med Departementet, fekk alle som hadde førehandsrøysta ved Kysthospitalet i Hagevik og Askviknes VPS tilbod om å røysta på nytt. Funksjonærane oppsøkte då institusjonane att.

Dei pasientane som hadde blitt utskrivne frå institusjonane vart kontakta med same tilbod."

Departementets merknader

Det følger av valgloven § 1-1 at formålet med loven er å legge forholdene til rette for at borgerne skal kunne avgi sin stemme uten at andre blir kjent med deres stemmegivning. Prinsippet om hemmelig valg er grunnleggende i vår valglovgivning.

Feil og menneskelig svikt kan forekomme under avvikling av valg. Os kommune reagerte straks de fikk beskjed om at det var feil med konvoluttene med stemmesedler som var delt ut ved institusjonsstemmegivningen ved Kysthospitalet i Hagevik og Askviknes VPS og hentet inn stemmesedler for RV før forhåndsstemmegivningen fortsatte. Departementet har fått opplyst på telefon 29. september 2005 at Os kommune kontaktet begge disse institusjonene og at ansatte der ga beskjed til hver enkelt som hadde forhåndsstemt om feil ved valgavviklingen. Også utskrevne beboere ble

kontaktet. Alle institusjonsbeboerne fikk beskjed om at det ville komme valgfunksjonærer på besøk slik at de som ville kunne få stemme på nytt. Ifølge Os kommune var det bare en velger som tok imot dette tilbudet og stemte på nytt.

Etter departementets oppfatning bør feil som oppdages ved valgavviklingen rettes i den grad det er mulig - både praktisk og i forhold til regelverket. I dette tilfellet var det praktisk mulig å avholde ny forhåndsstemmegivning. Stemmegivningene var heller ikke godkjent, slik at regelverket heller ikke var til hinder for å stemme på nytt.

Valgstyret i Os kommune hadde i denne situasjonen to alternativer: Enten å tilby dem som ønsket det å stemme på nytt eller å kansellere forhåndsstemmegivningen slik at alle måtte stemme på nytt.

Valgloven åpner ikke for å kansellere gyldig avgitte stemmegivninger. Dersom enkelte velgere hadde valgt ikke å stemme på nytt, hadde de opprinnelige stemmegivninger vært gyldige og måtte således ha blitt godkjent. Alternativet med å påby at alle skulle stemme på nytt er således ikke i overensstemmelse med valgloven.

Vi står da igjen med følgende alternativer: Enten å tillate at bare de velgere som ønsket det skulle få stemme på nytt, eller ikke prøve å rette feilen og dermed risikere omvalg dersom feilen kan antas å ha hatt betydning for valgresultatet, jf. valgloven § 13-3 (3). To hensyn står i denne situasjonen mot hverandre. Hensynet til at feilen bør rettes dersom det er mulig, slik at man unngår muligheten for et eventuelt omvalg og hensynet til at valget skal være hemmelig. Valglovgivningen gir ingen klar løsning på hvordan en slik situasjon skal behandles.

Etter departementets oppfatning var Os kommunes tilbud om ny stemmegivning en akseptabel løsning på den situasjon som var oppstått på grunn av feilen med stemmesedlene. Under enhver omstendighet mener departementet at det som har skjedd ikke har hatt noen innvirkning på valgresultatet. Departementet anbefaler på denne bakgrunn at klagen ikke tas til følge.

Vedtak i riksvalgstyret

Riksvalgstyret slutter seg til departementets vurdering av klagen.

Klage fra Rød Valgallianse, ved leder Torstein Dahle og partisekretær Stine Akre, over gjennomføringen av forhåndsstemmegivningen ved eldreinstitusjoner i Os kommune tas ikke til følge.

